

41 שְׁהִיָּה קִדְּם הַמַּאֲסָר שגם אז עסק רבנו הזקן בהפצת סודות התורה
 42 וגילוים לפי תורת החסידות, אבל לאחר היציאה מהמאסר עשה זאת בתוספת
 43 מרובה, "ביתר שאת ויתר עז" נַתְּבַטֵּל בְּמִילָא הַדִּין והקטרוג על גילוי
 44 תורת החסידות לְמַטָּה בעולם הזה, וְיִצְא רבנו הזקן לְחַרוּת. דְּמָזָה
 45 מוֹבָן, שְׁתַּכֵּן הַפְּתוּב פְּדָה
 46 בְּשָׁלוֹם נִפְשֵׁי שְׂיָף לְעִנְיָן
 47 הַפְּצַת תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת.

48 והולך ומבאר את הקשר בין
 49 תוכן הפסוק "פדה בשלום נפשי"
 50 והפצת תורת החסידות:
 51 וְהִנֵּה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁴
 52 על פסוק זה פְּדָה בְּשָׁלוֹם
 53 נִפְשֵׁי מִקְרָב לִי וְגו', אָמַר
 54 הַקְּב"ה, כֹּל הָעוֹסֵק
 55 בַּתּוֹרָה וּבַגְּמִילוֹת חֲסִדִים
 56 וּמִתְפַּלֵּל עִם הַצְּבוֹר,
 57 אָנִי עֲלוֹי פְּאֵלוּ
 58 פְּדָאֲנִי לִי וּלְבָנֵי מִבֵּין
 59 אַמּוֹת הָעוֹלָם הֵינּוּ שְׂכוּנוֹת
 60 הַכְּתוּב הִיא עַל "פְּדִיָּה" שֶׁל
 61 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּבִיכּוֹל, עַל
 62 יְדֵי מַעֲשֵׂיו שֶׁל הָאֵדָם בַּתּוֹרָה,
 63 גְּמִילוֹת חֲסִדִים וְתַפִּילָה. וְעַל-
 64 פִּי-זֶה יֵשׁ לוֹמֵר, דְּנוֹסָף
 65 עַל הַשְּׂיָכוֹת דְּהַפְּצַת
 66 תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת לְתַכֵּן
 67 הַפְּתוּב כְּמוֹ שֶׁהוּא
 68 כְּפִשּׁוּטוֹ (דְּאִין מִקְרָא
 69 יוֹצֵא מִיַּדֵּי פְּשׁוּטוֹ⁵ וְלֹכֵן
 70 אִף שֶׁהַכְּתוּב מְבֹאֵר עַל יְדֵי
 71 חֲכָמֵינוּ ז"ל גַּם בְּדֶרֶךְ הַדְּרוֹשׁ, אִין
 72 הַכוּונָה לְשׁוּלֵל אֶת הַפִּירוּשׁ
 73 הַפְּשׁוּט) – פְּדִיָּה בְּשָׁלוֹם,
 74 מִמַּצֵּב שֶׁל מַרְיָבָה הִיפֵךְ הַשְּׁלוֹם,
 75 בְּנוֹסָף לִכְךָ הִיא (הַפְּצַת
 76 תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת) שְׂיָכַת
 77 גַּם לְעִנְיָן הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבַגְּמִילוֹת חֲסִדִים וּמִתְפַּלֵּל עִם
 78 הַצְּבוֹר.

79 (ב) וְהִנֵּה פְּרוּשׁ הַפְּשׁוּט בְּכְתוּב זֶה "פדה בשלום מקרב לי כי ברבים
 80 הִיו עֲמָדִי הוּא, אָשֶׁר פִּי בְּרַבִּים הִיו עֲמָדִי הוּא נְתִינַת טַעַם

1 פְּדָה בְּשָׁלוֹם נִפְשֵׁי מִקְרָב לִי כִּי בְּרַבִּים הִיו עֲמָדִי¹, וְכוּתַב
 2 רַבְּנּוּ הַזְּקֵן (בְּעַל הַגְּאוּלָּה וְהַשְּׂמֻחָה שִׁיזָא מִמַּאֲסַר בְּיוֹם זֶה, י"ט
 3 בְּכִסְלוֹ, בִּשְׁנַת תַּקנ"ט)², וְכַשְּׁקָרִיתִי בְּסִפְרֵי תְהִלִּים בְּפִסּוּק פְּדָה
 4 בְּשָׁלוֹם נִפְשֵׁי, קִדְּם שְׁהִתְחַלְתִּי פְּסוּק שְׁלֹא חֲרִיו, יִצְאֲתִי

5 לְחוּפְשֵׁי מִבֵּית הַסּוּהַר בְּשָׁלוֹם
 6 מֵה' שְׁלוֹם. וּמוֹבָן מְזָה,
 7 מִדְּבַרֵי רַבְּנּוּ הַזְּקֵן אֵלֶּה שְׁנַכְתְּבוּ

8 עַל יְדוֹ עִם צֵאתוֹ מִהַמַּאֲסַר
 9 שְׁתַּכֵּן הַפְּתוּב פְּדָה בְּשָׁלוֹם
 10 וְגו' שְׂיָף הוּא בְּקִשְׁר תּוֹכְנִי
 11 לְגֵאוּלַּת רַבְּנּוּ הַזְּקֵן כִּפִּי
 12 שִׁיבּוֹאֵר לְהֵלֵךְ.

13 וְהִנֵּה גְּאֵלַת רַבְּנּוּ הַזְּקֵן
 14 מִמַּאֲסָרוֹ הוּא עִנְיָן הַפְּצַת
 15 הַמַּעֲיָנוֹת (שֶׁל תּוֹרַת
 16 הַחֲסִידוֹת עַד לְ)חֻצָּה
 17 הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב גִּילָה כִּי פַעַם
 18 עָשָׂה "עֲלִיית נִשְׁמָה" הִלְכּוֹ שֶׁל
 19 מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ, וְעַל שֵׁאלָתוֹ מִתִּי
 20 יָבוֹא עֲנָה לוֹ הַמַּשִּׁיחַ "לְכַשִּׁיפּוֹצוֹ
 21 מִעֵינּוֹתַיךְ חֻצָּה", הֵינּוּ
 22 שֶׁהַתְּפִשּׁוּת וְהַפְּצַת מַעֲיָנוֹת
 23 תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת שִׁיֶּסֶד הַבְּעַל שֵׁם
 24 טוֹב בַּהַפְּצָה גְּדוּלָה וְרַחֲבָה עַד
 25 כִּדִּי כִּךְ שִׁיגִיעוּ גַם "חֻצָּה",
 26 מִכִּיָּא אֶת הַגְּאוּלָּה. וְכַדְּעֵ³,
 27 אָשֶׁר סִבַּת הַקְּטְרוּג
 28 וְהַמַּאֲסָר לְמַטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה
 29 הָיָה מִצַּד הַ'שְּׂקָלָא-
 30 וְטְרִיא' דִּין וּמִשָּׂא וּמִתָּן
 31 לְמַעְלָה בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים
 32 הַרוּחָנִיִּים עַל-דְּבַר הַפְּצַת
 33 רְזֵי תּוֹרָה סוּדוֹת הַתּוֹרָה
 34 שְׁתּוֹרַת הַחֲסִידוֹת הִיא חֶלֶק מֵהֶם
 35 בְּאֲתַגְלִיא בְּגִלוּי וְעַד
 36 שְׂיַגִּיעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד

37 בְּלִי יוֹצֵא מִן הַכֹּל, בְּנִיגוּד לְעַבֵּר שְׂרַק יַחֲדֵי סוּלוּה עִסְקוּ בַחֲלָקִים אֵלוּ בַתּוֹרָה.
 38 וְכַאֲשֶׁר הָיָה הַ'פְּסָק דִּין' הַמְּסַקְנָה וְהַחֲלָטָה לְמַעְלָה בְּעוֹלָמוֹת
 39 הָעֲלִיוֹנִים הַרוּחָנִיִּים לְהַפְּיֵן רְזֵי תּוֹרָה וְלַגְלוֹת אֶת סוּדוֹת הַתּוֹרָה לְכוֹלָם
 40 (וְאֲדַרְבָּה, בְּיָתֵר שְׂאֵת וְיָתֵר עַז בְּתוֹסֶפֶת גְּדוּלָה וּמוֹגַבְרַת מִכְּמוֹ

בס"ד. י"ט כסלו ה'תשכ"ו*

פְּדָה בְּשָׁלוֹם נִפְשֵׁי מִקְרָב לִי כִּי בְּרַבִּים הִיו עֲמָדִי,¹
 וְכוּתַב רַבְּנּוּ הַזְּקֵן (בְּעַל הַגְּאוּלָּה וְהַשְּׂמֻחָה)²,
 וְכַשְּׁקָרִיתִי בְּסִפְרֵי תְהִלִּים בְּפִסּוּק פְּדָה בְּשָׁלוֹם נִפְשֵׁי, קִדְּם
 שְׁהִתְחַלְתִּי פְּסוּק שְׁלֹא חֲרִיו, יִצְאֲתִי בְּשָׁלוֹם מֵה' שְׁלוֹם.
 וּמוֹבָן מְזָה, שְׁתַּכֵּן הַפְּתוּב שְׂיָף הוּא לְגֵאוּלַּת רַבְּנּוּ הַזְּקֵן.
 וְהִנֵּה גְּאֵלַת רַבְּנּוּ הַזְּקֵן הוּא עִנְיָן הַפְּצַת הַמַּעֲיָנוֹת (שֶׁל
 תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת עַד לְ)חֻצָּה. וְכַדְּעֵ³, אָשֶׁר סִבַּת
 הַקְּטְרוּג וְהַמַּאֲסָר לְמַטָּה הָיָה מִצַּד הַ'שְּׂקָלָא-וְטְרִיא'
 לְמַעְלָה עַל-דְּבַר הַפְּצַת רְזֵי תּוֹרָה בְּאֲתַגְלִיא וְעַד שְׂיַגִּיעַ
 לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְכַאֲשֶׁר הָיָה הַ'פְּסָק דִּין' לְמַעְלָה לְהַפְּיֵן
 רְזֵי תּוֹרָה (וְאֲדַרְבָּה, בְּיָתֵר שְׂאֵת וְיָתֵר עַז מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה
 קִדְּם הַמַּאֲסָר) נַתְּבַטֵּל בְּמִילָא הַדִּין לְמַטָּה, וְיִצְא לְחַרוּת.
 דְּמָזָה מוֹבָן, שְׁתַּכֵּן הַפְּתוּב פְּדָה בְּשָׁלוֹם נִפְשֵׁי שְׂיָף לְעִנְיָן
 הַפְּצַת תּוֹרַת הַחֲסִידוֹת. וְהִנֵּה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁴ פְּדָה
 בְּשָׁלוֹם נִפְשֵׁי מִקְרָב לִי וְגו', אָמַר הַקְּב"ה, כֹּל הָעוֹסֵק
 בַּתּוֹרָה וּבַגְּמִילוֹת חֲסִדִים וּמִתְפַּלֵּל עִם הַצְּבוֹר, מְעַלָּה
 אָנִי עֲלוֹי פְּאֵלוּ פְּדָאֲנִי לִי וּלְבָנֵי מִבֵּין אַמּוֹת הָעוֹלָם.
 וְעַל-פִּי-זֶה יֵשׁ לוֹמֵר, דְּנוֹסָף עַל הַשְּׂיָכוֹת דְּהַפְּצַת תּוֹרַת
 הַחֲסִידוֹת לְתַכֵּן הַפְּתוּב כְּמוֹ שֶׁהוּא כְּפִשּׁוּטוֹ (דְּאִין מִקְרָא
 יוֹצֵא מִיַּדֵּי פְּשׁוּטוֹ⁵) – פְּדִיָּה בְּשָׁלוֹם, הִיא (הַפְּצַת תּוֹרַת
 הַחֲסִידוֹת) שְׂיָכַת גַּם לְעִנְיָן הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבַגְּמִילוֹת-
 חֲסִדִים וּמִתְפַּלֵּל עִם הַצְּבוֹר.

(ב) וְהִנֵּה פְּרוּשׁ הַפְּשׁוּט בְּכְתוּב זֶה הוּא, אָשֶׁר פִּי בְּרַבִּים
 הִיו עֲמָדִי הוּא נְתִינַת טַעַם לְפְדָה בְּשָׁלוֹם

גַּם לְעִנְיָן הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבַגְּמִילוֹת חֲסִדִים וּמִתְפַּלֵּל עִם
 הַצְּבוֹר.
 (ב) וְהִנֵּה פְּרוּשׁ הַפְּשׁוּט בְּכְתוּב זֶה "פדה בשלום מקרב לי כי ברבים
 הִיו עֲמָדִי" הוּא, אָשֶׁר פִּי בְּרַבִּים הִיו עֲמָדִי הוּא נְתִינַת טַעַם

בְּלִי יוֹצֵא מִן הַכֹּל, בְּנִיגוּד לְעַבֵּר שְׂרַק יַחֲדֵי סוּלוּה עִסְקוּ בַחֲלָקִים אֵלוּ בַתּוֹרָה.
 וְכַאֲשֶׁר הָיָה הַ'פְּסָק דִּין' הַמְּסַקְנָה וְהַחֲלָטָה לְמַעְלָה בְּעוֹלָמוֹת
 הָעֲלִיוֹנִים הַרוּחָנִיִּים לְהַפְּיֵן רְזֵי תּוֹרָה וְלַגְלוֹת אֶת סוּדוֹת הַתּוֹרָה לְכוֹלָם
 (וְאֲדַרְבָּה, בְּיָתֵר שְׂאֵת וְיָתֵר עַז בְּתוֹסֶפֶת גְּדוּלָה וּמוֹגַבְרַת מִכְּמוֹ

(* המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ויצא לאור בקונטרס י"ט כסלו - תשנ"ב. בהמאמר ישנם שני דיוקים שנתבאר בהשיחות דההתוועדות שלאח"י (נדפסו בתורת מנחם - התוועדויות חמ"ה ע' 301 ואילך). (1) תהלים נה, יט. (2) באגרת הקודש שלו, נדפסה באגרות-קודש שלו סי' לח. וש"נ. (3) בית רבי ח"א פט"ז (בהערה). נתבאר בארוכה בלקו"ש חלק ל ע' 170 ואילך. (4) ברכות ח, א. (5) שבת סג, א. וש"נ.)

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי

ביאור בדרך אפשר

1 וסיבה לפדה בשלום נפשי. היינו שאפשר יכול להיות פדיה
 2 ושחרור באפן של מלחמה עם האויב שיש צורך להשתחרר ממנו,
 3 והמעלה בפדיה זו בה מדובר בפסוק זה היא - פדה בשלום ללא
 4 מלחמה. והטעם על זה שפדה בשלום נפשי והפדיה היא ללא
 5 מלחמה ומאבק הוא, כי

6 ברבים היו עמדי. וצריך
 7 להבין מהו ענין התוכן
 8 והמעלה המיוחדת של פדה
 9 בשלום דקא, לעומת פדיה
 10 באמצעות מאבק ומלחמה
 11 והשיכות הקשר התוכני
 12 הפנימי דברבים היו עמדי
 13 לפדה בשלום שבגללו
 14 "ברבים היו עמדי" זו סיבה
 15 ונימוק לכך שהפדיה היא בשלום.
 16 והנה בדרשת רבותינו
 17 ז"ל על פסוק זה, כל
 18 העוסק בתורה
 19 ובגמילות-חסדים

נפשי. היינו שאפשר להיות פדיה באפן של מלחמה,
 והמעלה בפדיה זו היא - פדה בשלום. והטעם על זה
 שפדה בשלום נפשי הוא, כי ברבים היו עמדי. וצריך
 להבין מהו ענין פדה בשלום דקא, והשיכות דברבים
 היו עמדי לפדה בשלום. והנה בדרשת רבותינו ז"ל על
 פסוק זה, כל העוסק בתורה ובגמילות-חסדים ומתפלל
 עם הצבור כו', פירש רש"י, תורה דכתיב⁶ וכל נתיבותיה
 שלום, וכן גמילות-חסדים נמי שלום הוא, ומתפלל עם
 הצבור הוא ענין כי ברבים היו עמדי (כדפירש רש"י
 שם, כי ברבים היו עמדי, שהתפללו עמי). והינו, שג'
 ענינים אלו, תורה וגמילות-חסדים ותפלה בצבור,
 מחלקם לב' חלוקות. תורה וגמילות-חסדים הוא ענין
 בשלום, ותפלה בצבור הוא ענין כי ברבים היו עמדי.
 וצריך להבין מה שמחלק ג' ענינים אלו לשתי חלוקות.

גם צריך להבין מה שאמרו כל העוסק כו', שמדבר כאן
 בענין האדם העוסק בתורה כו' ולא בענין התורה
 וגמילות-חסדים ותפלה בצבור עצמם, כלשון המרגל
 בכמה מקומות, כמו על שלשה דברים העולם עומד,
 על התורה ועל העבודה ועל גמילות-חסדים⁷ (ולא כל
 העוסק בתורה בעבודה ובגמילות-חסדים מעמיד הוא
 את העולם), והלשון כאן הוא פל
 פלשון כו' תוך התייחסות
 לאדם.

ג) ויבן זה בהקדים מה שכתוב⁸ יודוך ה' כל
 מעשיך וחסידך יברכוכה, ואיתא מובא
 בזהר⁹ דפירוש יברכוכה
 הוא יברכו פה. ומבאר
 אדמו"ר (מהורש"ב)
 נשמתו-עדן (במאמרו
 'דבור המתחיל' פדה
 בשלום העת"ר¹⁰), דכה
 הוא מלכות¹¹, ספירת
 המלכות העליונה (כמבואר
 בהמשך תער"ב ש"כה" הוא
 "כמו כף הדמיון לבד... כמו על
 דרך משל דבר המוסתר ומופלא
 מהשגת בני אדם ורוצה להבינו
 לזולתו, מראה אליו בדמות לומר

שאותו הדבר המופלא יובן על דרך דוגמה מדבר זה המושג ומוכן, ואזי יאמר
 כה, דאם ה' מראה לו גופו של הדבר המוסתר לא ה' אומר כה הוא הדבר
 אלא זה הוא הדבר, היינו מהות אותו הדבר עצמו מבלי הצטרפות לדוגמה
 כו', אבל כאשר מראה רק דוגמת הדבר אומר כה כו'. וכמו כן בחי' מלכות
 דעצמות האורות דאצילות מתעלמים לגמרי... ונותר רק מעין דמות של
 האורות העליונים) ו'יברכו כה' הוא להביא ברכה היינו להמשיך

נפשי. היינו שאפשר להיות פדיה באפן של מלחמה,
 והמעלה בפדיה זו היא - פדה בשלום. והטעם על זה
 שפדה בשלום נפשי הוא, כי ברבים היו עמדי. וצריך
 להבין מהו ענין פדה בשלום דקא, והשיכות דברבים
 היו עמדי לפדה בשלום. והנה בדרשת רבותינו ז"ל על
 פסוק זה, כל העוסק בתורה ובגמילות-חסדים ומתפלל
 עם הצבור כו', פירש רש"י, תורה דכתיב⁶ וכל נתיבותיה
 שלום, וכן גמילות-חסדים נמי שלום הוא, ומתפלל עם
 הצבור הוא ענין כי ברבים היו עמדי (כדפירש רש"י
 שם, כי ברבים היו עמדי, שהתפללו עמי). והינו, שג'
 ענינים אלו, תורה וגמילות-חסדים ותפלה בצבור,
 מחלקם לב' חלוקות. תורה וגמילות-חסדים הוא ענין
 בשלום, ותפלה בצבור הוא ענין כי ברבים היו עמדי.
 וצריך להבין מה שמחלק ג' ענינים אלו לשתי חלוקות.
 גם צריך להבין מה שאמרו כל העוסק כו', שמדבר כאן
 בענין האדם העוסק בתורה כו' ולא בענין התורה
 וגמילות-חסדים ותפלה בצבור עצמם, כלשון המרגל
 בכמה מקומות, כמו על שלשה דברים העולם עומד,
 על התורה ועל העבודה ועל גמילות-חסדים⁷ (ולא כל
 העוסק בתורה בעבודה ובגמילות-חסדים מעמיד הוא
 את העולם), והלשון כאן הוא פל
 פלשון כו' תוך התייחסות
 לאדם.
 ג) ויבן זה בהקדים מה שכתוב⁸ יודוך ה' כל
 מעשיך וחסידך יברכוכה, ואיתא מובא
 בזהר⁹ דפירוש יברכוכה
 הוא יברכו פה. ומבאר
 אדמו"ר (מהורש"ב)
 נשמתו-עדן (במאמרו
 'דבור המתחיל' פדה
 בשלום העת"ר¹⁰), דכה
 הוא מלכות¹¹, ספירת
 המלכות העליונה (כמבואר
 בהמשך תער"ב ש"כה" הוא
 "כמו כף הדמיון לבד... כמו על
 דרך משל דבר המוסתר ומופלא
 מהשגת בני אדם ורוצה להבינו
 לזולתו, מראה אליו בדמות לומר
 שאותו הדבר המופלא יובן על דרך דוגמה מדבר זה המושג ומוכן, ואזי יאמר
 כה, דאם ה' מראה לו גופו של הדבר המוסתר לא ה' אומר כה הוא הדבר
 אלא זה הוא הדבר, היינו מהות אותו הדבר עצמו מבלי הצטרפות לדוגמה
 כו', אבל כאשר מראה רק דוגמת הדבר אומר כה כו'. וכמו כן בחי' מלכות
 דעצמות האורות דאצילות מתעלמים לגמרי... ונותר רק מעין דמות של
 האורות העליונים) ו'יברכו כה' הוא להביא ברכה היינו להמשיך

ומתפלל עם הצבור כו'
 מעלה עליו הכתוב כאילו פדאני
 לי ולבני מבין האומות, פירש
 רש"י, בביאור הקשר בין
 הדברים הללו ל"פדה בשלום"
 תורה דכתיב⁶ וכל
 נתיבותיה שלום, וכן
 גמילות-חסדים נמי גם
 שלום הוא, בין עושה
 ה'גמילות-חסד' ונותן הצדקה,
 למקבל ומתפלל עם
 הצבור הוא ענין כי
 ברבים היו עמדי
 (כדפירש רש"י שם, כי
 ברבים היו עמדי,
 שהתפללו עמי). והינו,
 שג' ענינים אלו, תורה
 וגמילות-חסדים ותפלה בצבור,
 מחלקם לב' חלוקות שתי קבוצות של דברים שונים החלוקים זה מזה. תורה
 וגמילות-חסדים הוא ענין בשלום וקשור עם דברי הכתוב "פדה
 בשלום", ותפלה בצבור הוא ענין כי ברבים היו עמדי. וצריך
 להבין מה שמחלק ג' ענינים אלו לשתי חלוקות והרי מפשטות
 לשון הגמרא משמע שמדובר בשלושה דברים בעלי מכה משותף אחד.

(6 משלי ג, יז. 7 אבות פ"א מ"ב. 8 תהלים קמה, י. 9 ח"ב עט, ב. ח"ג קמו, א. רסז, א. 10 נדפס בקונטרס בפ"ע קה"ת, ה'תשל"א). ולאח"ז - בהמשך תער"ב ח"ב ע' תשסו ואילך. 11 כמבואר בארוכה בהמשך הנ"ל פשמ"ח ואילך (ע' תשסו ואילך).

ביאור בדרך אפשר

1 גְלוּי אֹר אֱלוֹקֵי עֵלְיוֹן בְּמַלְכוּת. וְנֹאמַר בַּפְּסוּק זֶה וַחֲסִידֵיךָ
2 יִבְרָכוּכָה, דְּהִמְשָׁכָה זֶה שֶׁל אֹר אֱלוֹקֵי בְּסִפּוּר הַמַּלְכוּת הִיא בְּכַח
3 חֲסִידֵיךָ דְּוָקָא שְׁדוּקָא "חֲסִידֵיךָ" מְסוּגָלִים לַפְּעוּל זֹאת.
4 וְהוֹלֵךְ וּמְבַאֵר אֶת הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל הַמְשַׁכֵּת אֹר אֱלוֹקֵי בְּסִפּוּר הַמַּלְכוּת
5 עַל יְדֵי "חֲסִידֵיךָ":

6 וְהִעֲנִין הוּא, דְּזָה 1
7 שְׁחִסְדֵיךָ יִבְרָכוּכָה הוּא 2
8 בְּסִמְיֻכּוֹת וּבְהִמְשָׁךְ 3
9 לְיִדּוּדָה ה' כָּל מַעֲשֵׂיךָ, 4
10 הוּא, כִּי הִמְשָׁכָה שֶׁל 5
11 הָאֹר הָאֱלוֹקֵי בְּמַלְכוּת 6
12 (שְׁעַל-יְדֵי חֲסִידֵיךָ) הִיא 7
13 מִמְקוֹם שׁוֹרֵשׁ וּמְקוֹר רֹחַנִי 8
14 נִעְלָה מֵאֵד (אֹר-אֵין-סוֹף 9
15 שְׁלִמְעָלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת 10
16 הָאֹר הָאֱלוֹקֵי הַיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה 11
17 לַמַּטָּה בְּצוּרָה הַרְגֵתִי מְסוּדֵרָה 12
18 נִקְרָא 'סֹדֵר הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, כִּי כָל 13
19 דְּרָגָה 'נוֹגַעַת' בְּחִבְרָתָהּ כִּמוֹ 14
20 טְבֻעוֹת שֶׁל שְׁלֵשֶׁת שֶׁאֲחַת 15
21 נוֹגַעַת בְּחִבְרָתָהּ, וְהָאֹר הָאֱלוֹקֵי 16
22 שֶׁלְּמַעְלָה מִ'סֹדֵר הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת' 17
23 הוּא אֹר אֵינוֹסוֹפִי שֶׁלְּמַעְלָה 18
24 מִמְדִּירָה וְהַגְבִּילָה) שְׁאֵין שְׁנָף 19
25 בּוֹ הַשְּׁגָה כִּי הוּא לְמַעְלָה 20
26 מִיְכוּלַת הַהִבְנָה וְהַקְלִיטָה שֶׁל 21
27 הָאֵד אֲלֵא הוֹדָאָה בְּלִבְד, 22
28 הָאֵד יִכּוֹל רַק לְהוֹדוֹת בְּקִיּוּמוֹ 23
29 (מִתּוֹךְ אֲמוּנָה, וְלֹא מִתּוֹךְ הַבְנָה 24
30 וְהַשְּׁגָה) יוֹדוּף. וְהִמְשָׁכָה 25
31 וְהַתְגַּלּוֹת שֶׁל הָאֹר הָאֱלוֹקֵי 26
32 מִשָּׁם מִהַשׁוֹרֵשׁ וְהַמְקוֹר הַנִּעְלָה 27
33 הוּא (בְּאִפְּן דְּבִרְכָה כְּלִשׁוֹן 28
34 הַכְּתוּב "יִבְרָכוּכָה") הִיא בְּכַח 29
35 חֲסִידֵיךָ דְּוָקָא. 30

ביאור בדרך אפשר

37 שְׁפַע אֱלוֹקֵי בְּדֶרֶךְ מְלִמְטָה לְמַעְלָה, הֵיִינוּ שְׁהַמְתַּפְּלֵל הוּא נִמְצָא
38 לְמַטָּה וּמִבְּקֵשׁ שְׁיִשְׁפִיעֵנו לֹא שְׁפַע מְלִמְעָלָה, וּבִרְכָה הִיא
39 הַתְקַרְבוֹת שֶׁל הָאֵד לְאֱלוֹקוֹת וּקְבַלְתָּ שְׁפַע אֱלוֹקֵי בְּדֶרֶךְ מְלִמְעָלָה לְמַטָּה,
40 שְׁהַמְבָרֵךְ הַנּוֹתֵן אֶת הַבְּרָכָה הוּא לְמַעְלָה בְּדִרְגָה יוֹתֵר גְּבוּהָה מִהַשְּׁרֵשׁ
41 וְהַמְקוֹר שְׁמִמְנוֹ נִמְשָׁכָה
42 הַבְּרָכָה, וּמִמְשִׁיף וּמְגַלָּה
43 וּמְשַׁפֵּיעַ אוֹתָהּ מְלִמְעָלָה
44 לְמַטָּה. וְזֶהוּ הַטַּעַם לִכְךָ
45 שְׁבִרְכָה הִיא בְּדֶרֶךְ בְּלִשׁוֹן
46 וּסְגוּנָה שֶׁל צְוּי, דְּכִינֵן
47 שְׁהַמְבָרֵךְ הוּא לְמַעְלָה
48 וְנִעֵב בְּדִרְגָה יוֹתֵר גְּבוּהָה
49 מִהַשְּׁרֵשׁ וְהַמְקוֹר שְׁמִמְנוֹ
50 נִמְשָׁכָה הַבְּרָכָה, לְכֵן
51 בְּכַחוֹ לְצִוּוֹת הֵיִינוּ לְבוֹךְ
52 בְּלִשׁוֹן צְוּי שְׁמוּכָרָה, כְּבִיכּוֹל,
53 לְהַתְקִיִּים.

לְהִמְשִׁיף גְלוּי אֹר בְּמַלְכוּת. וְנֹאמַר וַחֲסִידֵיךָ יִבְרָכוּכָה,
דְּהִמְשָׁכָה זֶה הִיא בְּכַח חֲסִידֵיךָ דְּוָקָא. וְהִעֲנִין הוּא, דְּזָה
שְׁחִסְדֵיךָ יִבְרָכוּכָה הוּא בְּסִמְיֻכּוֹת וּבְהִמְשָׁךְ לְיִדּוּדָה ה'
כָּל מַעֲשֵׂיךָ, הוּא, כִּי הִמְשָׁכָה בְּמַלְכוּת (שְׁעַל-יְדֵי
חֲסִידֵיךָ) הִיא מִמְקוֹם נִעְלָה מֵאֵד (אֹר-אֵין-סוֹף
שְׁלִמְעָלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת) שְׁאֵין שְׁנָף בּוֹ הַשְּׁגָה אֲלֵא
הוֹדָאָה בְּלִבְד, יוֹדוּף. וְהִמְשָׁכָה מִשָּׁם (בְּאִפְּן דְּבִרְכָה)
הִיא בְּכַח חֲסִידֵיךָ דְּוָקָא.

וּבְכִדֵי לְהִבִּין גְּדֵל הָעֲלוּי דְּהִמְשָׁכָה בְּאִפְּן דְּבִרְכָה
מִהַמְקוֹם שְׁבוֹ הִיא הַהוֹדָאָה, מְקַדֵּים בְּהַמְאָמַר
הַחֲלוּקֵי בֵּין בְּרָכָה לְתַפְּלָה, שְׁבָכַל אֶחָד מֵהֶם יֵשׁ מַעְלָה
לְגַבֵּי זוּלְתוֹ. וְהִעֲנִין הוּא¹², דְּתַפְּלָה הִיא מְלִמְטָה
לְמַעְלָה, הֵיִנוּ שְׁהַמְתַּפְּלֵל הוּא לְמַטָּה וּמִבְּקֵשׁ שְׁיִשְׁפִיעֵנו
לוֹ מְלִמְעָלָה, וּבִרְכָה הִיא מְלִמְעָלָה לְמַטָּה, שְׁהַמְבָרֵךְ
הוּא לְמַעְלָה מִהַשְּׁרֵשׁ שְׁמִמְנוֹ נִמְשָׁכָה הַבְּרָכָה, וּמִמְשִׁיף
אוֹתָהּ מְלִמְעָלָה לְמַטָּה. וְזֶהוּ שְׁבִרְכָה הִיא בְּדֶרֶךְ צְוּי,
דְּכִינֵן שְׁהַמְבָרֵךְ הוּא לְמַעְלָה מִהַשְּׁרֵשׁ שְׁמִמְנוֹ נִמְשָׁכָה
הַבְּרָכָה, לְכֵן בְּכַחוֹ לְצִוּוֹת. וְזֶהוּ שְׁבִרְכָה הִיא דְּוָקָא בְּמִי
שְׁבָכַחוֹ לְבִרְךָ (כְּמוֹ אֲבִרְהֵם אֲבִינוּ שְׁאָמַר לוֹ הַקְּב"ה:
הַבְּרָכוֹת נְתוּנוֹת לְךָ¹³), [וְדִלָּא כְּתַפְּלָה שְׁכָל אֶחָד
לֹא רַק מִי שִׁישׁ לוֹ כּוֹחוֹת
מִיּוֹדֵים יְכוּל לְהַתְפַּלֵּל,
וְיִתִּירָה מְזָה שְׁכָל אֶחָד
נִצְטָוָה לְהַתְפַּלֵּל¹⁴ וְכִיּוֹן
שְׁכָל אֶחָד, בְּלִי יִצְא מִן הַכֹּל,
חַיִּיב לְהַתְפַּלֵּל, הִרִי זֶה מְדַגֵּשׁ
אֶת הַקֶּשֶׁר וְהַשִּׁיכוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד לְתַפִּילָה], כִּי בְכִדֵי
לְבִרְךָ, צְרִיף הַמְבָרֵךְ לְהִיוֹת לְמַעְלָה מִהַשְּׁרֵשׁ
שְׁמִמְנוֹ נִמְשָׁכָה הַבְּרָכָה. וּמְזָה מוּבָנְתָּ הַמַּעְלָה בְּבִרְכָה
לְגַבֵּי תַפְּלָה, דְּבִתְפַּלָּה, שְׁהִיא בְּקִשָּׁה שְׁיִמְשִׁיכוּ אֶת
בְּדֶרֶךְ צְוּי - וְדֵאֵי שְׁתַּמְשָׁף הַשְּׁפַעָה¹⁵, כִּינֵן שְׁהַמְבָרֵךְ

וְהִעֲנִין הוּא, דְּזָה 1
שְׁחִסְדֵיךָ יִבְרָכוּכָה הוּא 2
בְּסִמְיֻכּוֹת וּבְהִמְשָׁךְ 3
לְיִדּוּדָה ה' כָּל מַעֲשֵׂיךָ, 4
הוּא, כִּי הִמְשָׁכָה שֶׁל 5
הָאֹר הָאֱלוֹקֵי בְּמַלְכוּת 6
(שְׁעַל-יְדֵי חֲסִידֵיךָ) הִיא 7
מִמְקוֹם שׁוֹרֵשׁ וּמְקוֹר רֹחַנִי 8
נִעְלָה מֵאֵד (אֹר-אֵין-סוֹף 9
שְׁלִמְעָלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת 10
הָאֹר הָאֱלוֹקֵי הַיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה 11
לַמַּטָּה בְּצוּרָה הַרְגֵתִי מְסוּדֵרָה 12
נִקְרָא 'סֹדֵר הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, כִּי כָל 13
דְּרָגָה 'נוֹגַעַת' בְּחִבְרָתָהּ כִּמוֹ 14
טְבֻעוֹת שֶׁל שְׁלֵשֶׁת שֶׁאֲחַת 15
נוֹגַעַת בְּחִבְרָתָהּ, וְהָאֹר הָאֱלוֹקֵי 16
שֶׁלְּמַעְלָה מִ'סֹדֵר הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת' 17
הוּא אֹר אֵינוֹסוֹפִי שֶׁלְּמַעְלָה 18
מִמְדִּירָה וְהַגְבִּילָה) שְׁאֵין שְׁנָף 19
בּוֹ הַשְּׁגָה כִּי הוּא לְמַעְלָה 20
מִיְכוּלַת הַהִבְנָה וְהַקְלִיטָה שֶׁל 21
הָאֵד אֲלֵא הוֹדָאָה בְּלִבְד, 22
הָאֵד יִכּוֹל רַק לְהוֹדוֹת בְּקִיּוּמוֹ 23
(מִתּוֹךְ אֲמוּנָה, וְלֹא מִתּוֹךְ הַבְנָה 24
וְהַשְּׁגָה) יוֹדוּף. וְהִמְשָׁכָה 25
וְהַתְגַּלּוֹת שֶׁל הָאֹר הָאֱלוֹקֵי 26
מִשָּׁם מִהַשׁוֹרֵשׁ וְהַמְקוֹר הַנִּעְלָה 27
הוּא (בְּאִפְּן דְּבִרְכָה כְּלִשׁוֹן 28
הַכְּתוּב "יִבְרָכוּכָה") הִיא בְּכַח 29
חֲסִידֵיךָ דְּוָקָא. 30

וּבְכִדֵי לְהִבִּין גְּדֵל הָעֲלוּי

37 הַמַּעְלָה הַגְּדוּלָה דְּהִמְשָׁכָה בְּאִפְּן דְּבִרְכָה מִהַמְקוֹם שְׁבוֹ הִיא
38 הַהוֹדָאָה, הַדְּרָגָה הָאֱלוֹקִית שְׁבָה הָאֵד לֹא מִבֵּין וּמִשִּׁיג אֲלֵא מוֹרָה
39 מְקַדֵּים בְּהַמְאָמַר הַנּוֹזֵר שֶׁל הַרְבֵּי הַרְש"ב, דִּיבּוּר־הַמַּתְחִיל 'פְּדָה בְּשִׁלּוּם'
40 מִשְׁנַת תַּרְע"ה הַחֲלוּקֵי הַהִבְדֵּל בֵּין בְּרָכָה לְתַפְּלָה, שְׁבָכַל אֶחָד
41 מֵהֶם יֵשׁ מַעְלָה וִיתְרוֹן לְגַבֵּי זוּלְתוֹ.
42 וְהִעֲנִין הוּא¹², דְּתַפְּלָה הִיא הַתְקַרְבוֹת שֶׁל הָאֵד לְאֱלוֹקוֹת וּקְבַלְתָּ

(12) בהבא לקמן ראה גם תורת מנחם - ספר המאמרים אייר ע' רעא ואילך. וש"נ. (13) במדב"ר פי"א, ב (בסופה). (14) רמב"ם ריש הל' תפלה. (15) אפשר להיות עיכוב בקבלת ההשפעה מצד המתברך, שאינו כלי להברכה וכיו"ב, אבל לא בהמשכת ההשפעה מצד

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לְצוֹת הַיּוֹת וְהוּא נִמְצָא בְּרִגְגָה גְבוּהָהּ בִּיּוֹתָר, כַּאֲמֹר. וְהַמְעַלָּה וְהִיתְרוֹן
 2 בְּתַפְלָה לְגַבִּי הַיּוֹת הִיא בְּהַמְשָׁכָה וְהַשְׁפָּעָה עֲצָמָה,
 3 דְּהַמְשָׁכָה שְׁעַל-יְדֵי תַפְלָה הִיא נְעֻלִית יוֹתָר כִּי יֵשׁ בָּהּ חִידוּשׁ
 4 מִיּוֹחֵד. דְּעֲנִין הַבְּרָכָה הוּא לְהַמְשִׁיף מְשׁוּרֵשׁ וּמְקוּר נַעֲלָה אֲבָל
 5 הַהַמְשָׁכָה עֲצָמָה הִיא לֹא חִידוּשׁ
 6 כִּי מְדוּבָר עַל הַמְשָׁכָה וְהַשְׁפָּעָה
 7 שֶׁל מָה שְׂפָכָר נִמְצָא
 8 בְּמְקוּר וְלֹא דָבָר חֲדָשׁ
 9 שְׁנוּצָר רַק עֲכָשִׁי, וְעֲנִין
 10 הַתַּפְלָה הוּא בְּקִשָּׁה
 11 מִהַקְבָּ"ה שְׁגַם בָּאֵם לֹא
 12 יִשְׁנָה חֲסִי-וְשָׁלוֹם
 13 הַשְׁפָּעָה גַם בְּמְקוּר
 14 שֶׁהוּא שׁוֹרֵשׁ הַהַשְׁפָּעָה, וְלֹא
 15 עוֹד אֶלָּא שְׁנִיזוֹר עָלָיו עַל
 16 הַמְתַּפְּלָל הַמְבַקֵּשׁ שְׂיִהְיֶה
 17 חוֹלָה חֲסִי-וְשָׁלוֹם וְכִיּוֹצֵא
 18 בְּזָה, מְכַל-מְקוֹם, תְּמַשֵּׁף
 19 לוֹ הַשְׁפָּעָה חֲדָשָׁה
 20 מְאֹר-אֵין-סוֹף שְׁלֹמְעָלָה
 21 מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת וְהַגְּיוּרָה
 22 תַּחֲבֹטֵל, כִּי הַגְּיוּרָה הִיא רַק בְּתוֹךְ
 23 הַגְּדִירִים שֶׁל 'סֹדֵר הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת'
 24 וְאֵילוֹ כַּאֲשֶׁר בָּאָה הַמְשָׁכָה
 25 וְהַשְׁפָּעָה מִהָאֹר מִהָאֹלִיק
 26 הָאֵינְסוֹפִי שֶׁלֹּמְעָלָה מִסֹּדֵר
 27 הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת' הַגְּיוּרָה מִתַּבְּטֵלָה.
 28 דְּזָהוּ הַטַּעַם וְהַסִּבָּה לִכֵּן
 29 שְׂאוּמְרִים בְּכַמָּה תַפְלוֹת
 30 יְהִי-רְצוֹן, דְּפִרוּשׁ יְהִי-
 31 רְצוֹן הוּא שְׂיִהְיֶה רְצוֹן
 32 חֲדָשׁ שֶׁעַד הַתַּפְּלָה עֲרִיין לֹא
 33 הִיָּה קִיָּים. וְזֶהוּ, אִפּוֹא, עֵיקֵר
 34 הִיתְרוֹן שֶׁל תַּפְּלָה לְעוֹמֵת בְּרַכָּה
 35 שֶׁהַבְּרָכָה מִמְשִׁיכָה דְבַר שֶׁכֶּבֶר
 36 קִיָּים וְאֵילוֹ הַתַּפְּלָה מְעוֹרֵר
 37 רְצוֹן חֲדָשׁ וּמְשַׁפְּיעָה הַמְשָׁכָה
 38 חֲדָשָׁה.

45 עַל-יְדֵי הַתַּפְּלָה, עֲבֹדַת הַמְּטָה, מְגִיעִים לְאֹר-אֵין-סוֹף
 46 שְׁלֹמְעָלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת.
 47 וְעַל-פִּי-זָה מוֹכֵן גְּדָל עָלָיו הַמְעָלָה הַגְּדוּלָה וְהַמִּיּוֹחֵדָת שֶׁל הַבְּרָכָה
 48 (דְּחִסְדִּיק) שְׁהַמְשָׁכָתָה הִיא מִמְקוֹם שְׁבוֹ הִיא הַהוֹדָאָה,
 49 הוֹדָאָה שֶׁלֹּמְעָלָה מִהַבְּנָה וְהַשְּׁנָה
 50 דְּבְּבְרָכָה מִיּוֹחֵדָת זֹו שְׂתִי
 51 הַמְעַלּוֹת מַעֲלַת הַבְּרַכָּה
 52 וּמַעֲלַת הַתַּפְּלָה, גַּם יַחַד. כִּיּוֹן
 53 שְׁהַמְשָׁכָה הִיא מְאֹר-
 54 אֵין-סוֹף שְׁלֹמְעָלָה
 55 מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, הִיָּינוּ
 56 שְׁעַל-יְדֵי בְּרָכָה זֹו נַעֲשֶׂה
 57 רְצוֹן חֲדָשׁ וְהַמְשָׁכָה חֲדָשָׁה
 58 שֶׁלֹּא הִיָּיתָה קִיָּיֵמָת בִּסְדֵּר
 59 הַתַּשְׁלֵׁלוֹת' לִפְנֵי הַתַּפְּלָה
 60 שֶׁפָּעָלָה אֶת הַהַמְשָׁכָה הַנְּעֻלִית
 61 הַזֹּו — הַמְעַלָּה דְּתַפְלָה.
 62 וּבְנוֹסָף לִכֵּן יֵשׁ בַּהַשְׁפָּעָה זֹו גַּם
 63 אֶת מַעֲלַת הַבְּרַכָּה וְאֶף-עַל-
 64 פִּי-כֵן הִיא (לֹא תַפְלָה,
 65 בְּקִשָּׁה, אֶלָּא) בְּרָכָה,
 66 כַּאֲמֹר "וְחִסְדִּיק יִבְרַכְכֶּנָּה"
 67 בְּדִרְךָ צְוִי. וְהוּא עַל-
 68 דְּרָךְ דְּאֵיתָא בְּפִירוּשְׁלִמִי¹⁷
 69 עַל הַפְּסוּק¹⁸ וְתַגְּזוֹר אֹמֵר
 70 וְקָם לָךְ, אֶפִּילוֹ הוּא
 71 (הַקְבָּ"ה) אֹמֵר הַכִּין
 72 וְאֵת אֹמֵר הַכִּין, דִּידְךָ
 73 קִיָּמָא, דִּידִי לֹא קִיָּמָא
 74 אֶפִּילוֹ הוּא (הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא)
 75 אֹמֵר כֵּן וְאֵתָה אֹמֵר כֵּן
 76 (לְהִיפֹךְ), שֶׁלךְ (שֶׁל הַצְּדִיק) קִיָּים
 77 וְשִׁלִּי (שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא) לֹא
 78 קִיָּים וְלֹמַעֲשֶׂה דְבָרֵי הַצְּדִיק
 79 מִתְקִיָּיִם בְּפוּעֵל. דְּזָה
 80 שְׁהַקְבָּ"ה מְבַטֵּל אֶת
 81 גְּזֵרָתוֹ מִפְּנֵי גְּזֵרַת הַצְּדִיק,
 82 הוּא, פִּי הַצְּדִיק מְמַשֵּׁף

בְּכַחוֹ לְצוֹת. וְהַמְעַלָּה בְּתַפְלָה לְגַבִּי בְּרָכָה הִיא
 בְּהַמְשָׁכָה עֲצָמָה, דְּהַמְשָׁכָה שְׁעַל-יְדֵי תַפְלָה הִיא
 נְעֻלִית יוֹתָר. דְּעֲנִין הַבְּרָכָה הוּא לְהַמְשִׁיף מָה שְׂפָכָר
 נִמְצָא בְּמְקוּר וְלֹא דָבָר חֲדָשׁ, וְעֲנִין הַתַּפְּלָה הוּא בְּקִשָּׁה
 מִהַקְבָּ"ה שְׁגַם בָּאֵם לֹא יִשְׁנָה חֲסִי-וְשָׁלוֹם הַשְׁפָּעָה גַם
 בְּמְקוּר, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁנִיזוֹר עָלָיו שְׂיִהְיֶה חוֹלָה
 חֲסִי-וְשָׁלוֹם וְכִיּוֹצֵא בְּזָה, מְכַל-מְקוֹם, תְּמַשֵּׁף לוֹ הַשְׁפָּעָה
 חֲדָשָׁה מְאֹר-אֵין-סוֹף שְׁלֹמְעָלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת. דְּזָהוּ
 שְׂאוּמְרִים בְּכַמָּה תַפְלוֹת יְהִי-רְצוֹן, דְּפִרוּשׁ יְהִי-רְצוֹן הוּא
 שְׂיִהְיֶה רְצוֹן חֲדָשׁ. וְהַטַּעַם עַל זֶה שְׁהַמְשָׁכָתָה אֹר חֲדָשׁ
 הוּא עַל-יְדֵי הַתַּפְּלָה דְּוָקָא, כִּי לְמַעֲשֶׂה יְדִיק תַּכְסֵּף¹⁶,
 וְלָכֵן, עַל-יְדֵי הַתַּפְּלָה, עֲבֹדַת הַמְּטָה, מְגִיעִים לְאֹר-
 אֵין-סוֹף שְׁלֹמְעָלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת.

וְעַל-פִּי-זָה מוֹכֵן גְּדָל עָלָיו הַבְּרָכָה (דְּחִסְדִּיק)
 שְׁהַמְשָׁכָתָה הִיא מִמְקוֹם שְׁבוֹ הִיא
 הַהוֹדָאָה, דְּבְּבְרָכָה זֹו שְׂתִי הַמְעַלּוֹת. שְׁהַמְשָׁכָה הִיא
 מְאֹר-אֵין-סוֹף שְׁלֹמְעָלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, הִיָּינוּ שְׁעַל-יְדֵי
 בְּרָכָה זֹו נַעֲשֶׂה רְצוֹן חֲדָשׁ - הַמְעַלָּה דְּתַפְלָה. וְאֶף-עַל-
 פִּי-כֵן הִיא (לֹא תַפְלָה, בְּקִשָּׁה, אֶלָּא) בְּרָכָה, בְּדִרְךָ צְוִי.
 וְהוּא עַל-דְּרָךְ דְּאֵיתָא בְּפִירוּשְׁלִמִי¹⁷ עַל הַפְּסוּק¹⁸ וְתַגְּזוֹר
 אֹמֵר וְקָם לָךְ, אֶפִּילוֹ הוּא (הַקְבָּ"ה) אֹמֵר הַכִּין וְאֵת
 אֹמֵר הַכִּין, דִּידְךָ קִיָּמָא, דִּידִי לֹא קִיָּמָא. דְּזָה שְׁהַקְבָּ"ה
 מְבַטֵּל אֶת גְּזֵרָתוֹ מִפְּנֵי גְּזֵרַת הַצְּדִיק, הוּא, פִּי הַצְּדִיק
 מְמַשֵּׁף רְצוֹן חֲדָשׁ - הַמְעַלָּה דְּתַפְלָה, וְאֶפִּין בְּטוֹל הַגְּזֵרָה
 הוּא (לֹא עַל-יְדֵי בְּקִשָּׁה, אֶלָּא) עַל-יְדֵי גְּזֵרַת הַצְּדִיק -
 מַעֲלַת הַבְּרָכָה שְׂהִיא בְּדִרְךָ צְוִי.

ד) וּמְמַשֵּׁף בְּהַמְאָמֵר, שְׁהַמְשָׁכָה שְׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה
 דְּחִסְדִּיק הִיא עַל-דְּרָךְ הַמְשָׁכָה שְׁעַל-

83 רְצוֹן חֲדָשׁ — הַמְעַלָּה דְּתַפְלָה, וְאֶפִּין בְּטוֹל הַגְּזֵרָה הוּא (לֹא
 84 עַל-יְדֵי בְּקִשָּׁה, אֶלָּא) עַל-יְדֵי גְּזֵרַת הַצְּדִיק — מַעֲלַת הַבְּרָכָה
 85 שְׂהִיא בְּדִרְךָ צְוִי הַמוֹכֵרָה (כְּכִיּוֹל) לְהַתְקִיָּים.
 86 ד) וּמְמַשֵּׁף בְּהַמְאָמֵר, דִּיבּוּר-הַמַּחֲחִיל "פְּדָה בְּשָׁלוֹם" מִשְׁנַת תְּרַע"ה
 87 שְׁהַמְשָׁכָה מִלְמַעֲלָה לְמַטָּה שְׁעַל-יְדֵי הַבְּרָכָה דְּחִסְדִּיק שְׂהִיא
 88 כַּאֲמֹר הַמְשָׁכָה וְהַתַּגְּלוֹת נְעֻלִית בִּיּוֹתָר וִישׁ הֵן אֶת מַעֲלַת הַבְּרַכָּה וְהֵן אֶת מַעֲלַת

9 וְהַטַּעַם עַל זֶה שְׁהַמְשָׁכָתָה אֹר חֲדָשׁ הוּא עַל-יְדֵי הַתַּפְּלָה
 40 דְּוָקָא, שֶׁפְּעוֹלָתָה הִיא בְּרוּךְ מִלְמַטָּה לְמַעֲלָה וְאִי אִפְשָׁר לְפַעוֹל אוֹתוֹ
 41 בַּאֲמַצְעוֹת בְּרַכָּה בְּרוּךְ מִלְמַעֲלָה לְמַטָּה הוּא כִּי לְמַעֲשֶׂה יְדִיק תַּכְסֵּף¹⁶,
 42 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְאֹוּה, כְּכִיּוֹל ("תַּכְסוּף") לְנַחַת רוּחַ שִׁישׁ לוֹ מִמַּעֲשִׂי
 43 שֶׁל הָאָדָם, אֶף שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ אֵלָּא מַעֲשֶׂה יְדִי, וּמִכַּאֵן שִׁישׁ חֲשִׁיבוֹת מִיּוֹחֵדָת
 44 לְהַמְשָׁכָה וְהַשְׁפָּעָה שֶׁתַּחֲלִיתָהּ בַּאֲמַצְעוֹת עֲבֹדַת הָאָדָם וְלָכֵן, דּוּוּקָא

הַמְּבֹרָךְ. (16) אֵיּוֹב יד, טו. (17) תַעֲנִית פ"ג ה"י. (18) אֵיּוֹב כב, כח.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

43 שְׁתֵּי הַמַּעֲלוֹת (דִּתְפֹּלָה וְדִבְרָכָה) אֵלָּא גַם לְפִי שְׁעַל-יָדֵי
 44 דְּגַמָּא זֶה שֶׁל הַשְּׁוֹאֵת הַבְּרָכָה שֶׁל "חֲסִידִין" לְתוֹרָה מְתוּסָפָה בְּאֹר
 45 בְּהַעֲלוֹי הִיתְרוֹן הַמִּיּוּחַד דְּחֲסִידֵי יְבָרְכֻנָּה, וְכִפִּי שֶׁהוֹלֵךְ וּמְבָאָר.
 46 וְהַעֲנִין הוּא, דְּמְבָאָר בְּלִקוּטֵי תוֹרָה²⁰ בְּעִנְיַן הַמּוֹפְתִים מֵעֵשִׂי

47 פֶּלֶא שֶׁהָיוּ לְאוֹת וּמוֹפֵת

48 הַעֲצוּמִים תוֹךְ שִׁנּוּי וְשִׁדּוּד

49 גְּדֵרֵי הַטֵּבַע שְׁעָשׂוּ בְּמָה

50 תְּנָאִים וְאִמּוֹרָאִים, כְּמוֹ

51 רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֵאִיר שְׁאָמַר

52 גִּינְאֵי נְהָרָא הִנְהַר גִּינְאֵי

53 חֶלֶק לִי מִימִיךָ²¹ כְּסִיפּוֹר

54 חֲכָמֵינוּ ז"ל שְׂרָבִי פְּנַחֵס בֶּן יֵאִיר

55 הֵלֶךְ לְפָדְיוֹן שְׁבוּיִים וְכִשְׁהַגִּיעַ

56 לְנַהַר גִּינְאֵי וְלֹא הָיָה יְכוֹל לְעַבְרוֹ

57 אָמַר לְנַהַר 'חֲלוּק לִי מִימֶךָ

58 וְאֶעֱבֹר בְּךָ'. אָמַר לוֹ הִנְהַר: אַתָּה

59 הוֹלֵךְ לְעִשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וְאֲנִי הוֹלֵךְ

60 לְעִשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֵי, אַתָּה סֹפֵק אִם

61 אַתָּה עוֹשֶׂה אוֹ לֹא עוֹשֶׂה וְאֲנִי

62 וּדְוָאֵי עוֹשֶׂה. אָמַר לוֹ רַבִּי פִּינַחֵס

63 בֶּן יֵאִיר לְנַהַר: אִם אֵין אַתָּה

64 חוֹלֵק, גּוֹרָנִי עֲלֶיךָ שְׁלֹא יֵעֲבֹר

65 בְּךָ מִים לְעוֹלָם. וְאוֹ הִנְהַר חֶלֶק

66 אֶת מִימּוֹ וְרַבִּי פִּינַחֵס בֶּן יֵאִיר

67 הַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ כִּי עַל-יָדֵי

68 עֶסֶק הַתּוֹרָה שְׁלָהֶם

69 הַמְשִׁיכּוֹ הַתְּנָאִים וְהַאֲמוֹרָאִים

70 הִלְלוּ גְלוּי אֹר-אֵין-סוֹף

71 מְדַרְגָּה גְבוּהָהּ בִּיּוֹתוֹר בְּאִלּוּקוֹת,

72 אֹר אִלּוּקֵי אֵינְסוֹפִי בְּלִתִּי מוֹגְבֵּל

73 שְׁלֵמְעָלָה מְהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת

74 'סֹדֵר הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת' שְׁבוּ הָאֹר

75 הָאִלּוּקֵי נִמְשַׁךְ בְּצוּרָה מְסוּדֶרֶת

76 וְהִדְרָגְתִּית. וְעַל-פִּי-זֶה, גַּם בְּהַמְשָׁכָה שְׁעַל-יָדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה

77 דְּכָל הַתְּנָאִים וְאִמּוֹרָאִים הָיוּ שְׁנֵי עֲנִינִים (מַעֲלוֹת) הַנִּלְהוֹת

78 מֵעֵלֶת הַתְּפִילָה שְׁמַעוֹרֶרֶת רְצוֹן חֹדֶשׁ וְהַמְשַׁכָּה חֹדֶשׁ וְהָיוּ מַעֲלֵת הַבְּרָכָה שֶׁהִיא

79 בְּדֶרֶךְ צִיּוּי וְהִכְרָה וְהַמְשַׁכָּה מִמְּקוֹר וְשׁוֹרֵשׁ נִעְלָה בִּיּוֹתוֹ. שְׁעַל-יָדֵי עֶסֶק

80 הַתּוֹרָה שְׁלָהֶם נַעֲשֶׂה שְׁנֵי יְחִדוֹשׁ בְּעוֹלָם [יְחִדוֹשׁ אֲמַתִּי שְׁלֹא

81 הָיָה גַם בְּשָׂרְשׁ וּמְקוֹר הָעוֹלָם²² כְּפִי שֶׁנִּבְרָא מִלְכַתְחִילָה עַד לְחִידוֹשׁ

82 שֶׁנִּפְעַל עַל יְדֵי לִימוּדֵם שֶׁל הַתְּנָאִים וְהַאֲמוֹרָאִים], וְכִמּוֹ חֲלוּקֶת הַנְּהָר,

83 שֶׁנִּבְקַע כְּדִי שֶׁפְּנַחֵס בֶּן יֵאִיר יוֹכֵל לְעַבְרוֹ בּוֹ שֶׁהוּא שְׁנֵי יְחִדוֹשׁ גַּם

84 לְגַבֵּי שְׂרָשׁוֹ וּמְקוֹרוֹ דְּהַנְּהָר²³ כִּי מִצַּד שׁוֹרְשׁוֹ וּמְקוֹרוֹ הוּא צִרִיךְ

1 הַתְּפִילָה הִיא עַל-דֶּרֶךְ הַהִמְשָׁכָה וְהַשְּׁפָעָה שְׁעַל-יָדֵי תוֹרָה שֶׁגַּם
 2 הִיא הַמְשַׁכָּה וְהַשְּׁפָעָה מִלְמַטָּה לְמַעְלָה. דְּעַל-יָדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם
 3 הַזֶּה נַעֲשֶׂה שְׁנֵי יְחִדוֹשׁ בְּעוֹלָם [הַיֵּינוּ שְׁנַעֲשֶׂה נִפְעַל וְנִמְשַׁךְ
 4 מִלְמַעְלָה דְּבָר חֹדֶשׁ שְׁלֹא הָיָה גַם בְּשָׂרְשׁ וּמְקוֹר הָעוֹלָם, הֵינּוּ
 5 שֶׁהַמְשַׁכָּה הִיא מְאֹר אִלּוּקֵי

6 שֶׁלְמַעְלָה מִהַעוֹלָמוֹת], וְהַשְּׁנֵי

7 יְחִדוֹשׁ שֶׁנִּפְעַל בְּעוֹלָם עַל

8 יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה הוּא (לֹא

9 בְּדֶרֶךְ בְּקִשָּׁה, כְּבַתְּפִלָּה

10 שֶׁהַמְתַּפְּלֵל מִבְּקֶשׁ וּמִפְצִיר

11 מִהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַלֵּא אֶת

12 בְּקִשְׁתּוֹ (אֵלָּא) בְּדֶרֶךְ

13 מְמִילָא מְבִלִי לְפִרְט אֶת

14 הַבְּקֶשָׁה. וְכִמּוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן

15 בֶּן יוֹחָאֵי שְׁהַמְשִׁיף לְעוֹלָם

16 יְרִידַת גְּשָׁמִים עַל-יָדֵי

17 אֲמִירַת תּוֹרָה¹⁹, כְּמִסּוֹפֵר

18 בְּוִהָר שֶׁפַּעַם הָיָה הָעוֹלָם צִרִיךְ

19 לְגַשְׁמ, בְּאוֹ הַתְּלַמִּידִים לְרִשְׁבִּי

20 וְהוּא אָמַר תּוֹרָה (עַל הַפְּסוּק

21 "הִנֵּה מִה טוֹב וְמִה נְעִים שֶׁבַת

22 אַחִים גַּם יַחַד") וְיִרְדּוּ גְשָׁמִים,

23 דְּבִכְדֵי שְׁתַּהֲיָה יְרִידַת

24 גְּשָׁמִים לְאַחֲרֵי שְׁנַגְזוֹר

25 לְמַעְלָה שְׁתַּהֲיָה עֲצִירַת

26 גְּשָׁמִים, הוּא עַל-יָדֵי

27 הַמְשַׁכַּת רְצוֹן חֹדֶשׁ, שְׁלֹא

28 הָיָה קִיָּים. קוֹדֵם לְכֵן בִּשְׁעָה

29 שֶׁנִּגְוָרָה הַגְּזוּרָה, וְהָיָה נִתְבָּאָר

30 לְעֵיל שְׁדַרְבּוֹ זֶה הוּא דוּקָא בְּכוּחַ

31 הַתְּפִילָה שְׁפּוּעֵלַת "יְהִי רְצוֹן",

32 רְצוֹן חֹדֶשׁ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן

33 עַל-יָדֵי אֲמִירַת תּוֹרָה,

34 הָיָה הַהִמְשָׁכָה בְּדֶרֶךְ מְמִילָא, בְּלִי עֲבֹדָה וְיִגִיעָה וְכִלִּי בְּקֶשָׁה

35 מִיּוֹחַדַּת עַל כֵּךְ, וְזוֹ הַמַּעֲלָה מִיּוֹחַדַּת שֶׁל הַבְּרָכָה שֶׁעַל יְדֵי "חֲסִידִין"

36 ("וְחֲסִידִין יְבָרְכֻנָּה") שֶׁאִף כִּי בְּדֶרֶךְ כָּלל הַמְשַׁכַּת וּפְעוּלַת רְצוֹן חֹדֶשׁ הִיא

37 הִיתְרוֹן שֶׁבַתְּפִילָה לְעוֹמֵת בְּרָכָה, הָרִי לְבִרְכָה זֶה יֵשׁ גַּם אֶת מַעֲלַת הַתְּפִילָה

38 שְׁפּוּעֵלַת רְצוֹן חֹדֶשׁ.

39 וְיֵשׁ לֹאמֵר, דְּמָה שְׁפָתוֹב בְּהַמְאָמַר הַנּוֹכַח לְעֵיל מִשְׁנַת תְּרַע"ה

40 שְׁהַמְשָׁכָה שְׁעַל-יָדֵי הַבְּרָכָה דְּחֲסִידֵי הִיא כְּמוֹ הַהִמְשָׁכָה

41 שְׁעַל-יָדֵי תּוֹרָה, הַפּוּעֵלַת וּמִמְשִׁיכָה דְּבַר חֹדֶשׁ לֹא עֲבֹדָה וְיִגִיעָה

42 מִיּוֹחַדַּת, הוּא לֹא רַק בְּכִדֵי לְהִבְיָא דְּגַמָּא מְהַמְשָׁכָה שְׁיֵשׁ בָּהּ

(19) זח"ג נט, ריש ע"ב. (20) תזריע כב, ג ואילך. (21) חולין ז, א. (22) כמובן ממ"ש בלקו"ת שם (כג, א - נעתק לעיל), דזה שע"י התורה עשו מופתים הוא לפי שהגילוי שנמשך ע"י התורה הוא מלמעלה מהשתלשלות. (23) להעיר מטענת הנחר "אני הולך לעשות

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 להמשיך לזרום כפי שנברא, מבלי להתחלק — המעלה דתפלה,
 2 וְשֶׁהַשְּׁנוּי נַעֲשֶׂה (לא על-ידי בקשה, כעניין התפילה, אלא)
 3 על-ידי הצווי של רבי פנחס בן יאיר — המעלה דברכה
 4 שהיא בדרך צווי.

5 ויש לומר, שהחידוש והיתרון בזה שרבי שמעון
 6 בן יוחאי המשיך ירידת גשמים על-ידי אמירת
 7 תורה לגבי המופתים העצומים שעשו כמה
 8 תנאים ואמוראים על-ידי עסק התורה שלהם אף
 9 שגם בכך יש את שני העניינים, הן מעלת התפילה והן מעלת
 10 הברכה, הוא²⁴, שהשנוי בעולם שעשו כל
 11 התנאים ואמוראים על-ידי הצווי והגזרה
 12 שלהם, וכמו רבי פנחס בן יאיר שצוה וגזר על
 13 הנהר שיחלק את מימיו, והחידוש דירידת מטר על-ידי
 14 אמירת תורה דרבי שמעון בן יוחאי הוא, דהגם
 15 שב'דרוש' שאמר לא היה צווי כלל (גם לא ברמז),
 16 מפל-מקום, על-ידי אמירת תורה שלו נעשה ירידת
 17 גשמים. ועל-פי-זה יש לומר, דזה שמביא בהמאמר
 18 הדגמא דירידת גשמים על-ידי אמירת תורה הוא בכדי
 19 לרמז שעל-דרך-זה הוא ההמשכה שעל-ידי הברכה
 20 דחסידיה ברכוכה (פדלקמן סעיף יב).

21 (ה) ומבאר בהמאמר השיכות ד'ברכו כה' [ההמשכה
 22 במלכות (פה) מאור-אין-סוף שלמעלה מהשתלשלות]
 23 לחסידיה, על-פי מה שכתב הרמב"ם²⁵ החלוק שבין חסד
 24 לצדקה, דצדקה הוא ענין הישר לו, וחסד הוא הפלגת הטוב
 25 להטיב יותר ממה שהוא ראוי. ומביא בהמאמר, דמה שכתב הרמב"ם
 26 שצדקה מלשון צדק וישר) לתת לכל אחד כפי הראוי
 27 לו, וחסד הוא הפלגת הטוב להטיב יותר ממה שהוא
 28 ראוי. ומביא בהמאמר, דמה שכתב הרמב"ם שצדקה
 29 הוא ההשפעה לכל אחד כפי הראוי לו, הוא כמו
 30 שכתוב (גבי מצות צדקה)²⁶ די מחסורו אשר יחסר לו,
 31 וצדקה רבותינו ז"ל²⁷ די מחסורו ואי אתה מצוה לעשרו.
 32 וחסד [שהוא הפלגת הטוב להטיב יותר ממה
 33 שהיא ראוי] הוא השפעה ברבוי (למעלה ממלוי החסרון),
 34 עשירות. ועל-דרך-זה הוא למעלה יותר. וחסד [שהוא הפלגת הטוב
 35 להטיב יותר ממה שהוא ראוי] הוא השפעה ברבוי (למעלה ממלוי החסרון),
 36 עשירות. ועל-דרך-זה הוא למעלה יותר.

37 ויש לומר, דזה שמביא בהמאמר הדגמא דירידת גשמים
 38 להמשיך לזרום כפי שנברא, מבלי להתחלק — המעלה דתפלה,
 39 וְשֶׁהַשְּׁנוּי נַעֲשֶׂה (לא על-ידי בקשה, כעניין התפילה, אלא)
 40 על-ידי הצווי של רבי פנחס בן יאיר — המעלה דברכה
 41 שהיא בדרך צווי.

רצון קוני" (חולין שם). וראה תוספות שם. (24) עוד ביאור בזה - ראה תורת מנחם - ספר המאמרים אייר ס"ע ערב ואילך. (25) מורי"ח
 ח"ג פנ"ג. (26) ראה טו, ח. (27) כתובות סז, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 "צדקה" במובן של צדק ויושר ל"חסד" במובן של טוב במידה רבה הוא
 2 לְמַעַלְה ברוחניות בְּהִמְשָׁכָה של האלוקות שבספירות העליונות
 3 בְּסִפִּירַת הַמַּלְכוּת, דְּעִנְיָן הַצְּדָקָה המשכה והשפעה במידה הראויה,
 4 הוא הַמְשַׁכַּת הַגְּלוּי של האור האלוקי שְׁשִׁיף לְמַלְכוּת, לפי ערכה

5 ומהותה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה
 6 נִתְמַלֵּא הַחֲסָרוֹן שְׁלֵה אֶךְ
 7 לא יותר מכך. [וּבְכִדּוּעַ 28
 8 בְּעִנְיָן אֶת עֲשִׂית אֶת
 9 הַשְּׁמַיִם גו' 29, והכתיב של
 10 המילה "אתה" בפסוק זה הוא
 11 אֶת חֲסֵר ה', ומבואר על כך
 12 בתורת החסידות דְּזֶה
 13 שְׁהַמְלָכוֹת שהיא הספירה
 14 שבאמצעותה האור האלוקי יורד
 15 להוות את העולמות ("אתה
 16 עשית") נַעֲשִׂית מְקוֹר
 17 לְהוֹת אֶת הָעוֹלָמוֹת (ועל
 18 כך נאמר הפסוק עֲשִׂית אֶת
 19 הַשְּׁמַיִם גו') הוא עַל-יְדֵי
 20 שְׁנַחֲסָרוּ מִמֶּנָּה ה'
 21 פְּרָצוּפִים (פְּתָר, חֲכָמָה,
 22 בִּינָה, זְעִיר-אֲנִפִּין
 23 וּמַלְכוּת, (הספירות העליונות
 24 נקראות בקבלה בכינויים
 25 'אנושיים' המכונים 'פרצופים',
 26 היינו דמות וצורה. ובדרך כלל
 27 החלוקה היא לחמישה
 28 'פרצופים': "אריך אנפין" (כתר
 29 שלמעלה מהספירות), אבא
 30 (חכמה) אמא (בינה) זעיר אנפין
 31 (המידות), נוקבא (מלכות) וְזֶה
 32 שְׁנַשְׂאָר בספירת המלכות

33 לאחר שנחסרו ממנה חמישה 'פרצופים' הוא רק חיצוניות המלכות,
 34 מַלְכוּת דְּמַלְכוּת]. וְעִנְיָן הַחֲסָד הוא הַמְשַׁכַּת גְּלוּי אֹר
 35 שְׁלַמְעָלָה מְשִׁיכוֹת לְמַלְכוּת ואינו לפי ערכה ומהותה אלא למעלה מזה
 36 שְׁנַמְשָׁף בְּמַלְכוּת.
 37 וְזֶהוּ שְׂאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז'ל³⁰ אִיזְהוּ חֲסִיד הַמַּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ,
 38 וּמְפָרֵשׁ ב'תְּקוּנֵי זְהר' 31, עִם קוֹנוֹ — עִם קֵן דִּילִיָּה, הקן שלו.
 39 קוֹנוֹ הוא זְעִיר-אֲנִפִּין (פִּי אֲצִילוֹת נִקְרָא קִנְיָן³², וְזְעִיר-אֲנִפִּין

40 המידות דאצילות הוא סוף האצילות³³, וְקֵן דִּילִיָּה הקן שלו הוא
 41 הַמַּלְכוּת (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב ב'פְּרָדְס'³⁴ שְׁהַמְלָכוֹת נִקְרָאת קֵן),
 42 וְעִנְיָן הַמַּתְחַסֵּד עִם קֵן דִּילִיָּה שמנהג עם הקן שלו בדרך של חסידות,
 43 מעבר למה שמגיע ומתחייב, הוא שְׁמַמְשִׁיף בְּמַלְכוּת גְּלוּי אֹר
 44 חֲדָשׁ (שְׁלַמְעָלָה מִהָאֹר

45 שְׁנִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה),
 46 עֲשִׂירוֹת שהיא יותר מאשר
 47 מילוי החסרון בלבד. וּבְעִנְיָן
 48 הַסִּפִּירוֹת הדרגה שמעל
 49 ומעבר למילוי החסרון של
 50 ספירת המלכות הוא פְּנִימִיּוֹת
 51 הַפְּתָר, עֲתִיק.
 52 שְׁהִמְשָׁכָה דְּחִיצוֹנִיּוֹת
 53 הַפְּתָר, אֲרִיף, הוא בְּכָלֵל
 54 מְלוּי הַחֲסָרוֹן³⁵ מבואר
 55 בקבלה וחסידות שבחינת 'כתר
 56 עליון' שלמעלה מהספירות
 57 נחלקת לשניים: חיצוניות הכתר
 58 הנקראת "אריך אנפין"
 59 (מילולית: פנים ארוכות ו"עתיק
 60 יומין" לפי אחד הפירושים –
 61 נעתק ונבדל מ'יום' וגילוי),
 62 ולענייננו – המשכה והתגלות
 63 מחיצוניות הכתר, בחינת אריך
 64 אנפין, למלכות - נחשבת מילוי
 65 החסרון בלבד. דְּכִינֵן
 66 שְׂאֲרִיף הוא שְׂרָשׁ וּמְקוֹר
 67 הַנְּאָצְלִים אֵלָּא שְׁהוּא
 68 מְקִיף עֲלֵיהֶם (סוֹבֵב),
 69 ואינו מלוּבֵשׁ בהם בפנימיות
 70 ומהווה חלק מה'כתר' שלמעלה
 71 מעשר הספירות, הרי כיון
 72 שלמעשה הוא שורש ומקור לנבראים (שבעולם האצילות, בגלל שהוא עולם
 73 של "אלוקות ממש", לא ניתן לקרוא להם "נבראים" בעלי ישות עצמית אלא
 74 הם נקראים "נאצלים") הוא בְּכָלֵל הָאֹר הַשֶּׁף לְעוֹלָמוֹת
 75 (מַלְכוּת), וְלָכֵן, כְּשֶׂאֹר זֶה האור של 'אריך אנפין' (שכאמור הוא אחד
 76 מחמשת ה'פרצופים' שנחסרו מהמלכות לצורך הבריאה) אִינוֹ מְתַגַּלָּה
 77 בְּמַלְכוּת, הַמַּלְכוּת היא חֲסָרָה, וְעַל-יְדֵי שְׁנַמְשָׁף וּמְתַגַּלָּה, נִתְמַלֵּא
 78 אֲנִפִּין וּמְתַגַּלָּה בספירת המלכות, נִתְמַלֵּא הַחֲסָרוֹן³⁶ אך לא יותר מזה,

79 וְעִנְיָן הַחֲסָד הוא הַמְשַׁכַּת גְּלוּי אֹר חֲדָשׁ
 80 שְׁלַמְעָלָה מְשִׁיכוֹת לְמַלְכוּת ואינו לפי ערכה ומהותה אלא למעלה מזה
 81 שְׁנַמְשָׁף בְּמַלְכוּת.
 82 וְזֶהוּ שְׂאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז'ל³⁰ אִיזְהוּ חֲסִיד הַמַּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ,
 83 וּמְפָרֵשׁ ב'תְּקוּנֵי זְהר' 31, עִם קוֹנוֹ — עִם קֵן דִּילִיָּה, הקן שלו.
 84 קוֹנוֹ הוא זְעִיר-אֲנִפִּין (פִּי אֲצִילוֹת נִקְרָא קִנְיָן³², וְזְעִיר-אֲנִפִּין

(28 ראה גם סה"מ תרנ"ג ע' רנח ואילך. תר"ס ע' מג ואילך. עזר"ת ע' קיז ואילך. קונטרסים ח"ב רצו, א ואילך. ה'תש"א ע' 149. תורת מנחם - ספר המאמרים תמוז ע' קד. ובכ"מ. 29) נחמ"ט, ו. 30) זהר ח"ב קיד, ב. ח"ג רכב, ב (ברע"מ). וראה שם רפא, א (ברע"מ). תקו"ז בהקדמה (א, סע"ב). 31) כן הובא גם בתניא פ"י (טו, ב). וראה תקו"ז שם. 32) תו"א משפטים עה, ד (הובא בהמשך תער"ב כאן). ובכ"מ. 33) ראה תו"א תרומה פא, ב. המשך תרס"ו ס"ע רפד ואילך. ובכ"מ. 34) שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך קן - הובא בהמשך תער"ב כאן. 35) כמובן גם מזה שכתר הוא מה' הפרצופים שנחסרו מהמלכות, כנ"ל בפנים. 36) ראה גם

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי

ביאור בדרך אפשר

1 כי מדובר במילוי החיסרון בלבד, ללא חידוש ותוספת. וְעַתִּיק הוּא בְּחִינָה
2 תַּחְתּוֹנָה שְׁבַמְאָצִיל, הבורא, אור-אין-סוף שְׁלִמְעֵלָה לגמרי
3 מְשִׁיכּוֹת לְעוֹלָמוֹת (לְמַעַלָּה גַם מְשִׁיכּוֹת בְּאִפְן דְּסוֹבֵב וּמְקִיף
4 שהיא אופן השייכות של 'אריך אנפין'), עֲשִׂירוֹת³⁶ מעל ומעבר למילוי
5 החיסרון בלבד.
6 (ו) וּמְשִׁיךְ בְּהַמְאָמֵר, 1
7 דְּאִיתָא בְּגִמְרָא³⁷ שְׁצַדְקָה 2
8 נחיתת נדבה שלא על-מנת
9 להחזיר היא לְעַנְיִים, 3
10 וּגְמִילוֹת-חֲסָדִים הַלוּוָה 4
11 היא בֵּין לְעַנְיִים בֵּין 5
12 לְעַשְׂרִים. וּמְזָה 6
13 (שְׁגִמִילוֹת-חֲסָדִים היא 7
14 גַם לְעַשְׂרִים) מוּבָן, 8
15 שֶׁהַשְּׁפָעָה שְׁמַצַּד הַחֲסֵד 9
16 היא לְמַעַלָּה מִמְּדֻרְגָת 10
17 עֲשִׂיר שֶׁמִּקְבֵּל אֶת הַשְּׁפָעָה.
18 וּלְהַעֲרִי, דְּלְכְּאוּרָה הִיא 11
19 אֲפָשֵׁר לוֹמַר דֶּהֲשְׁפָעַת 12
20 הַחֲסֵד לְעַשִׂיר היא 13
21 שְׁמִשְׁפִּיעִים לוֹ עֲשִׂירוֹת 14
22 גְּדוּלָּה יוֹתֵר מִהַעֲשִׂירוֹת שֶׁהִיָּתָה לוֹ מְקַדָּם. וּמָה שֶׁכְּתוּב 9
23 בְּהַמְאָמֵר שֶׁהַשְּׁפָעָה שְׁמַצַּד הַחֲסֵד היא לְמַעַלָּה 10
24 מִמְּדֻרְגָת עֲשִׂיר, יֵשׁ לוֹמַר, דְּכִשְׁהַשְּׁפָעָה שְׁמִשְׁפִּיעִים לוֹ 11
25 עַכְשָׁיו הוא עֲנִין שְׁבַעֲרֻכּוֹ, הָרִי, בֵּין שְׁמִקְדָּם הִיא חֲסֵד 12
26 הָעַנְיָן שְׁמִשְׁפִּיעִים לוֹ (אֵף שֶׁהָעַנְיָן הוא בְּעַרְכּוֹ), אִינוֹ 13
27 (אֲמַתִּית הָעַנְיָן דְּ)עֲשִׂיר. וְלִכֵּן מְבָאֵר בְּהַמְאָמֵר, 14
28 דְּגְמִילוֹת-חֲסָדִים לְעַשְׂרִים היא שֶׁהַשְּׁפָעָה שְׁמַצַּד הַחֲסֵד 15
29 הוא לְמַעַלָּה מִמְּדֻרְגָת עֲשִׂיר, הִיָּינוּ שֶׁהוּא בְּסוּג אַחַר 16
30 לְגַמְרִי (וְזָה שְׁאִין לוֹ עֲנִין שְׁאִינוֹ בְּעַרְכּוֹ כָּלֵל, אִינוֹ 17
31 חֲסָרוֹן בְּהַעֲשִׂירוֹת שְׁלוֹ).
32 (ז) וּבְכַדִּי לְבָאֵר עֲנִין הַחֲסֵד שְׁלִמְעֵלָה מִעֲשִׂירוֹת, 19
33 מְקַדָּם בְּהַמְאָמֵר בְּאוֹר עֲנִין הַעֲשִׂירוֹת 20
34 שֶׁהִיָּתָה בִּימֵי שְׁלֹמֹה (דְּרָגָא הִכִּי נַעֲלִית שְׁבַעֲשִׂירוֹת). 21
35 וּמְבָאֵר, דְּזָה שְׁבִימֵי שְׁלֹמֹה הָוָה קִיַּימָא סִיְהֵרָא 22
36 בְּאִשְׁלֹמוֹתָא³⁸, הוא, דְּנוֹסָף לְזָה שְׁנַמְשְׁכוֹ בְּמַלְכוּת 23
37 (לְבַנָּה, סִיְהֵרָא) ה' הַפְּרָצוּפִים שְׁנַחֲסָרוּ, נִמְשָׁךְ בָּהּ גַם 24
38 וְלֹא כְּפִי שֶׁהִיא אֲפָשֵׁר לוֹמַר יֵשׁ 25
39 לוֹמַר, שֶׁהִסִּיבָה לִכְךָ שֶׁהַמְאָמֵר 26

ביאור בדרך אפשר

43 מִמְּדֻרְגָת עֲשִׂיר, הִיָּינוּ שֶׁהוּא בְּסוּג אַחַר לְגַמְרִי מדובר בהשפעה
44 של שפע ברמה שונה לחלוטין מהעושר שיש לעשיר זה עד עתה (וְזָה שְׁאִין
45 לוֹ עֲנִין שְׁאִינוֹ בְּעַרְכּוֹ כָּלֵל, אִינוֹ חֲסָרוֹן בְּהַעֲשִׂירוֹת שְׁלוֹ
46 והעובדה שעד עתה לא היה לו את העושר ברמה הגבוהה הזו לא מהווה סיבה
47 להגדיר אותו כמי שאינו עשיר
48 באמת כי העדר דבר "שאינו
49 בערכו כלל" לא נחשב חסרון,
50 וגם בלעדיו הוא אכן ראוי
51 בהחלט לתואר עשיר אמיתי).
52 (ז) וּבְכַדִּי לְבָאֵר עֲנִין 5
53 הַחֲסֵד שְׁלִמְעֵלָה 6
54 מִעֲשִׂירוֹת, וְלִכֵּן הַשְּׁפָעָה גַם 7
55 לְעַשִׂיר היא "חסד" (ולא דבר
56 שמתחייב לפי "צדק ויושר")
57 מְקַדָּם בְּהַמְאָמֵר בְּאוֹר 8
58 עֲנִין הַעֲשִׂירוֹת שֶׁהִיָּתָה 9
59 בִּימֵי שְׁלֹמֹה (דְּרָגָא הִכִּי 10
60 נַעֲלִית שְׁבַעֲשִׂירוֹת).
61 וּמְבָאֵר, דְּזָה שְׁבִימֵי 11
62 שְׁלֹמֹה הָוָה קִיַּימָא 12
63 סִיְהֵרָא בְּאִשְׁלֹמוֹתָא³⁸, 13
64 הירח היה עומד בשלמותו (כפי
65 שהוא באמצע החודש), ובווהר
66 משתמשים בהגדרה זו כמשל
67 למצב הנעלה של בני ישראל
68 בימי מלכותו של שלמה המלך
69 ועל כך מבואר במאמר הנזכר
70 שתוכן העניין הוא, דְּנוֹסָף 14
71 לְזָה שְׁנַמְשְׁכוֹ בִּימֵי שְׁלֹמֹה 15
72 הַמֶּלֶךְ בְּמַלְכוּת (לְבַנָּה, 16
73 סִיְהֵרָא כִּשֶׁם שֶׁהִירַח אִין לֵה 17
74 אור משלה ומקבלת את אורה
75 מאור השמש, כך ספירת
76 המלכות אין לה אור משלה והיא
77 מקבלת את אורה מהספירות
78 שלמעלה ממנה) ה' הַפְּרָצוּפִים העליונים שְׁנַחֲסָרוּ ממידת המלכות כדי
79 שיתהוו באמצעותה עולמות מוגבלים (כפי שהוסבר לעיל), נִמְשָׁךְ בָּהּ גַם
80 אור חדש שלא היה אפילו לפני הצמצום והחיסרון של חמשת ה'פרצופים'
81 שהוא הַגְּלוּי דְּפְנִימִיּוֹת הַכְּתָר, עַתִּיקָא כַּמּוּר לְעִיל שְׁקוּדָם חיסרון
82 הייתה במלכות התגלות מחיצוניות הכתר, בחינת 'אריך אנפין' והיא
83 מה'פרצופים' שנחסרו, אבל כאשר נמשך בה עניין העשירות, אזי היא מקבלת
84 מפנימיות הכתר, בחינת 'עתיק יומין' שלא נמשכה בה אפילו קודם החיסרון.

תורת מנחם - ספר המאמרים תמוז ע' מה. (37) סוכה מט, ב. (38) זהר ח"א קנ, רע"א. רכה, סע"ב. רמג, סע"א. ח"ב פה, א. ח"ג
מ, ב. מו, א. וראה שמו"ר פט"ו, כו: כיון שבא שלמה נתמלא דיסקוס של לבנה.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ומהעשירות דמלכות (פנסת ישראל העליונה, הרוחנית) נמשכה
2 בימי שלמה המלך עשירות מפלגה לישראל גם למטה, עשירות
3 מפלגה בגשמיות, ועד שאין פספס נחשב בימי שלמה
4 למאומה³⁹, ועשירות מפלגה ברוחניות, שבימי שלמה
5 דוקא נבנה בית המקדש,
6 דהגלוי שהיה בבית
7 המקדש הוא גלוי נעלה
8 יותר מהגלוי שהיה
9 במשכן שהיה מקדם היינו
10 המשכן שקדם למקדש.
11 ולהוסיף, דזה שבימי
12 שלמה היה בעולם גלוי של
13 אור אלוהי נעלה ביותר,
14 הוא גם לפני שנבנה בית
15 המקדש. שהרי זה שבנין
16 בית המקדש היה על-ידי
17 שלמה דוקא [אף
18 שתבנית המקדש נעשה
19 על-ידי דוד⁴⁰] לא היה
20 הגורם לגלוי האור האלוהי
21 הגדול שהיה בימי אלא היה
22 כתוצאה מכך כי הטעם לבנין
23 בית המקדש בימי הוא
24 כמו שכתוב⁴¹ בדבר ה'
25 לרוד המלך שלא הוא יבנה את
26 בית המקדש אלא בנו הוא
27 (שלמה) יהיה איש
28 מנוחה גוי ושלום ושקט
29 אתן על ישראל בימי
30 בניגוד לימי דוד שבהם היו
31 מלחמות רבות (ולכן) הוא
32 שלמה יבנה בית לשמי
33 גוי. וידוע, דזה שכל
34 הגוים היו בטלים
35 לשלמה [שלבן] היו בימי מנוחה ושלום] הוא תוצאה מכך
36 שהיו בטלים להגלוי דאור-אין-סוף שהאיר על-ידי⁴² ונמצא
37 שבנין בית המקדש על ידי שלמה הוא תוצאה מגלוי האלוקות שהיה בימי.
38 ועל-דרך-זה הוא גם בנוגע לזה שבא אליו מפל העמים
39 לשמע את חקמתו⁴³, כפי שמסופר בתנ"ך בפרטיות דהטעם

האמתי על זה שבאו אליו הוא מפני שנמשכו לאלקות
שהאירה בימי בגלוי (ועל-דרך מה שכתוב⁴⁴ במשיח⁴⁵ ונהרו
אליו כל הגוים, דזה שכלם יהיו נמשכים אליו הוא שהיה
נמשכים לאלקות). והמשמעות הפנימית של הדברים היא שהגויים באו
לשלמה פי הגלוי אור
האלוקי שהאיר אז, משך
אליו את הנצוצות
הקדושים האלוהיים שבעמים
שטמונים ונסתרים בעמים
(כמבואר בקבלה וחסידות
בהרחבה בענין ניצוצות קדושה
אלוקיים שנפלו בדברים
גשמיים ואפילו באומות העולם),
בדגמת אבוקה שמושכת
אליה כל הנצוצות⁴⁶
כמבואר בתורה אור' לרבנו
הזקן שאילו אדם הראשון לא
היה חוטא, ניצוצות הקדושה
שבעולם היו מתעלים תוך
התכללות באורות העליונים
שהאדם היה ממשיך ומגלה כנר
בפני האבוקה שאם האבוקה
קטנה אזי נר הסמוך לה יוכלל
בה ואם ירחיקוהו מעט לא
יתכלל בה מפני שהאבוקה
קטנה, אבל אם תהיה האבוקה
גדולה, אזי אף-על-פי שיהיה
הנר רחוק יהיה מתכלל בה... וכן
כל העמים באו לשמוע חכמת
שלמה וכמו שכתוב במלכת
שבא כו', והיינו לפי שאז הייתה
אבוקה גדולה על דרך משל, על
כן ממילא מתכללים בה
הניצוצות. וכיין שהגלוי
שהאיר אז היה גלוי נעלה ביותר, לכן, גם הנצוצות
שבמקומות הרחוקים⁴⁷ מארץ ישראל נמשכו להגלוי שהאיר
על-ידי שלמה, כמו שכתוב⁴⁸ ומלפת שבא שמעת את שמע
שלמה לשם ה' גוי ותבא ירושלימה גוי' כמשל האבוקה הגדולה
שגם "נר חוק" נכלל בה ומתבטל בפניה.

39) מלכים-א י, כא. דברי הימים-ב ט, כ. (40) כמ"ש (דברי הימים-אכח, יא) ויתן דויד לשלמה בנו את תבנית האולם וגו'. (41) דברי הימים שם כב, ט-י. (42) כ"מ בד"ה פדה בשלום תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ס"ע קסד) ותש"ד (פכ"א - סה"מ ה'תש"ד ריש ע' 111). (43) מלכים-א ה, יד. וראה גם שם י, כד. דברי הימים-ב ט, כג. (44) ישע"י ב, ב. (45) שהוא מזרע שלמה (פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין פ' חלק יסוד הי"ב). (46) ראה גם ת"א בראשית ו, א. לקו"ת במדבר ד, א. ביאור"ז לאדהאמ"צ בהוספות קלב, ג. ובכ"מ. (47) דזה שהיו בריחוק מקום גשמי נשתלשל מזה שהיו רחוקים ברוחניות. (48) מלכים-א י, א-ב.

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי

ביאור בדרך אפשר

1 (ח) והנה זה ששלמה היה איש מנוחה, דהברור של הטוב מהרע
 2 והעלאת ניצוצות הקדושה שבימינו היה בדרך מנוחה [שלא היה
 3 צריך למלחמה בכדי לברר את הנצוצות, אלא שהנצוצות
 4 נמשכו אליו מעצמם, שיתבררו כמו ניצוצות שנמשכים לאבוקה
 5 ומתבטלים בה בדרך ממילא],
 6 היה זה בעקר על-ידי
 7 הגלוי שהאיר בבית
 8 המקדש. כלומר, בימי שלמה
 9 הייתה התגלות של אור אלוהי
 10 בעולם גם לפני בניין בית
 11 המקדש, כמבואר לעיל, ובכל
 12 זאת ברור והעלאת ניצוצות היה
 13 בעיקר כתוצאה מגילוי האור
 14 שהאיר בבית המקדש דהברור
 15 על-ידי הגלוי שהאיר
 16 במשכן, כולל גם הגלוי
 17 שהאיר בארון שהיה
 18 במשכן, שהיה גילוי גדול
 19 ונעלה במיוחד, יותר מהאור
 20 שהאיר במשכן בכלל היה
 21 ברור בדרך מלחמה,
 22 והברור על-ידי הגלוי
 23 שהאיר בבית המקדש
 24 היה בדרך מנוחה.
 25 כדאיתא בזהר⁴⁹, תרין
 26 אינון הוו דאמרו שניים הם
 27 שאמרו קומה ה', משה
 28 ודוד, משה אמר⁵⁰ קומה
 29 ה' ופוצו אויבי, ודוד
 30 אמר⁵¹ קומה ה'
 31 למנוחתך ושניהם עסקו
 32 בבירור הטוב מהרע והעלאתו
 33 לקדושה באמצעות מלחמה עם
 34 אויבים ומנגדים לקדושה.
 35 ומבאר בהמאמר⁵², דזה
 36 שהמשכן והארון היו
 37 מהלכים במדבר בכדי
 38 לבטל את הקליפות
 39 הטמאות (שנקראות 'קליפות' כי
 40 מדובר בכוחות שמעלימים ומסתירים על האלוקות כשם שקליפה מעלימה
 41 ומסתירה על הפרי) שהיו במדבר (נחשים שרפים ועקרבים
 42 שמציאותם הגשמית במדבר נובעת מכך שיש בו קליפות טמאות שהם המקור

ביאור בדרך אפשר

43 והשורש שלהם) ולברר ולהעלות את הנצוצות דקדושה שנפלו
 44 לשם, הוא ברור בדרך מלחמה. כמו מלך שיוצא ממקומו
 45 הרגיל והקבוע והולך למדינת האויב להלחם בו ולכבוש. ולכן
 46 אמר משה [בנגיע לנסיעת הארון במדבר - ויהי בנסע
 47 הארון] קומה ה' ופוצו
 48 אויבי, דישנם אויבים
 49 קליפות טמאות, היפך הקדושה
 50 שצריך להם בהם.
 51 והברור על-ידי הגלוי
 52 שהאיר בבית המקדש
 53 היה בדרך מנוחה, ללא
 54 מלחמות וללא צורך שהמלך
 55 ייצא ממקומו ויבוא למקומו של
 56 האויב דשלמה היה
 57 במקומו בירושלים
 58 והנצוצות נמשכו אליו
 59 מעצמם. ולכן על הבירור
 60 הזה שהוא מתוך מנוחה אמר
 61 דוד קומה ה' למנוחתך.
 62 ולהעיר, דבכמה
 63 מקומות⁵³ בתורת החסידות
 64 מבאר, דהברור שהיה
 65 על-ידי נסיעת הארון
 66 במדבר הוא ברור בדרך
 67 מנוחה. ואין זה סותר למבואר
 68 כאן שהבירור במדבר היה בדרך
 69 מלחמה פי ענין המנוחה
 70 שמבאר שם הוא
 71 שהברור הוא בדרך
 72 ממילא ללא התעסקות ישירה
 73 עם הקליפות. וכיון דבטול
 74 הקליפות וברור הנצוצות
 75 שנפלו בהם על-ידי
 76 הגלוי שהאיר במשכן
 77 שהיה במדבר היה בדרך
 78 ממילא, לכן, גם הברור
 79 שעל-ידי הארון דמשכן
 80 נקרא ברור בדרך מנוחה
 81 בשונה בבירור על ידי מגע ישיר
 82 עם הגשמיות והקליפות הטמאות. אבל אמתית ענין המנוחה מנוחה
 83 באמת ולא רק באופן יחסי, הוא שהמברר אינו יורד למקום
 84 המתברר כמו המשכן והארון שהיו מהלכים במדבר אלא המברר נמצא

(49) ח"א קמח, א. 50) בהעלותך י, לה. 51) תהלים קלב, ח. 52) וראה גם לקו"ת במדבר ג, ד ואילך. ביאור"ו שם קלב, ב ואילך. ועוד. 53) ד"ה פדה בשלום תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' קסג) ותש"ד (פ"כ - סה"מ ה'תש"ד ע' 108).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 במקומו, ועל-ידי הגלוי אור (דהמבקר) שמאיר על המתברר
 2 מרחוק, הוא נמשך בעצמו להמבקר כמשל האבוקה הגדולה האמור
 3 לעיל. ומנוחה באפן זה היתה בימי שלמה דוקא.
 4 ונעל-דרך הידוע⁵⁴ בתורת החסידות בענין הברור של הטוב
 5 מהרע והעלאתו לקדושה
 6 שעל-ידי תורה, שגם הוא
 7 בירור ללא מגע ישיר עם
 8 ה"אויב" וללא מלחמה עם
 9 הרע דבכללות, באופן כללי
 10 גם הברור שעל-ידי
 11 גליא דתורה בירור ענייני
 12 העולם על ידי לימוד חלק
 13 הנגלה שבתורה (הפשט
 14 וההלכה) הוא בדרך
 15 מנוחה. דכיון שהברור
 16 הוא בדרך ממילא בלי
 17 לבוא במגע ישיר עם העניינים
 18 הגשמיים שעליהם לומדים
 19 (דעל-ידי שלומדים
 20 בתורה שדבר זה מתר
 21 ודבר זה אסור, הם
 22 אותם הדברים שעליהם מדובר
 23 בפסקי ההלכה מה מותר ומה
 24 אסור מתבררים ממילא.
 25 ולא פהברור דתפלה
 26 שאף היא מבררת את ענייני
 27 העולם שהוא על-ידי
 28 הגאליקת
 29 מתלבשת
 30 הבהמית וכן נוצר מגע
 31 ישיר בין צד הקדושה לצד
 32 שכנגד, לכן, כשמדובר על
 33 ההבדל הכללי בין בירור על
 34 ידי תורה לבירור על ידי
 35 תפילה גם הברור שעל-
 36 ידי לימוד גליא החלק
 37 הנגלה דתורה נקרא ברור בדרך מנוחה. אכל בפרטייות,
 38 כיון שהברור על-ידי גליא דתורה הוא על-ידי שהיא
 39 התורה יורדת ומתלבשת בעניינים הגשמיים, והדיון הוא אודות
 40 דברים שונים בעולם הזה, כולל דברים אסורים בשימוש על פי התורה
 41 הרי זה ענין של מלחמה [ויש דמיון בין הבירור שעל ידי
 42 לימוד נגלה תורה והבירור שהיה על ידי הליכת הארון והמשכן במדבר
 43 לברר את כוחות הטומאה שבנחשים, שרפים ועקרבים שבמדבר שהוא

הגלוי אור (דהמבקר) שמאיר על המתברר, הוא נמשך
 בעצמו להמבקר. ומנוחה באפן זה היתה בימי שלמה
 דוקא. ונעל-דרך הידוע⁵⁴ בענין הברור שעל-ידי תורה,
 דבכללות, גם הברור שעל-ידי גליא דתורה הוא בדרך
 מנוחה. דכיון שהברור הוא בדרך ממילא (דעל-ידי
 שלומדים בתורה שדבר זה מתר ודבר זה אסור, הם
 מתבררים ממילא. ולא פהברור דתפלה שהוא על-ידי
 שגפש הגאליקת מתלבשת בנפש הבהמית), לכן, גם
 הברור שעל-ידי גליא דתורה נקרא ברור בדרך מנוחה.
 אכל בפרטייות, כיון שהברור על-ידי גליא דתורה הוא
 על-ידי שהיא יורדת ומתלבשת בעניינים הגשמיים, הרי
 זה ענין של מלחמה [על-דרך יציאת המלך ממקומו
 והליכתו למקום האויב], ואמתית הענין דברור בדרך
 מנוחה הוא בברור שעל-ידי פנימיות התורה].

וּיֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַחֲלוּק בֵּין קוּמָה ה' שְׁאָמַר מִשֶּׁה
 לְקוּמָה ה' שְׁאָמַר דָּוִד הוּא בְּשָׁנֵי עֲנִינִים. בְּאֶפֶן
 הַבְּרֹר [שֶׁהַבְּרֹר עַל-יְדֵי הָאֲרוֹן דְּמִשְׁפַּן הַיְהוָה
 מִלְחָמָה, שְׁלֹכַן נֶאֱמַר וַיִּפּוּצוּ אוֹיְבֵיךָ וַיִּנּוּסוּ מִשְׁנֵאִיךָ,
 וַיִּשְׁשָׁנוּ מִנְּגִדִים (אוֹיְבֵיךָ וַיִּנּוּסוּ מִשְׁנֵאִיךָ,
 וַיִּשְׁשָׁנוּ מִנְּגִדִים) שְׁצָרֶיךָ לְלַחֹם בָּהֶם,
 וְהַבְּרֹר שְׂבִימֵי שְׁלֹמֹה וּבִפְרֹט עַל-יְדֵי הַגְּלוֹי דְּבֵית
 הַמִּקְדָּשׁ הַיְהוָה בְּדֶרֶךְ מְנוּחָה, קוּמָה ה' לְמְנוּחָתְךָ, כַּנִּל
 בְּאַרְכָּה], וְגַם בְּבִירוֹר עֲצָמוֹ. דְּזֶה שְׂבִקוּמָה ה' שְׁאָמַר
 מִשֶּׁה נֶאֱמַר וַיִּפּוּצוּ אוֹיְבֵיךָ וַיִּנּוּסוּ מִשְׁנֵאִיךָ, הוּא, לְפִי
 שְׁגַם לְאַחֲרֵי הַבְּרֹר עַל-יְדֵי נְסִיעַת הָאֲרוֹן בְּמִדְבָּר, נִשְׂאָר
 עֲדִין מְנַגְּדִים, אוֹיְבֵיךָ וּמִשְׁנֵאִיךָ, אֲלֵא שֶׁהוּא בְּאֶפֶן
 דִּיפּוּצוֹ וַיִּנּוּסוּ. וְהַעֲנֵן הוּא, דְּבִבְרֹר שְׂבִדְרָךְ מְלַמְעֵלָה
 בְּשִׁנְיָהּ. דְּזֶה שְׂבִקוּמָה ה' שְׁאָמַר מִשֶּׁה נֶאֱמַר וַיִּפּוּצוּ אוֹיְבֵיךָ וַיִּנּוּסוּ מִשְׁנֵאִיךָ, הוּא, לֹא
 רַק בְּגַלּל אוֹפֵן הַבְּרֹר, תוֹךְ מִגַּע יִשְׂרָאֵל עִם ה' אוֹיְבֵיךָ הַמִּתְבָּרֵר לֹא לְפִי שְׁגַם
 לְאַחֲרֵי הַבְּרֹר עַל-יְדֵי נְסִיעַת הָאֲרוֹן בְּמִדְבָּר, כְּמִלְךָ שִׂיעָא
 מִמִּקּוֹמוֹ כְּדִי לַעְרוֹךְ מִלְחָמָה עִם ה' אוֹיְבֵיךָ, נִשְׂאָר עֲדִין מְנַגְּדִים, וְהַאֲוִיבִים
 לֹא הִשְׁלִימוּ וְלֹא הִפְכוּ לְאוֹהֲבִים אֲלֵא נִשְׂאָרוּ אוֹיְבֵיךָ וּמִשְׁנֵאִיךָ, אֲלֵא
 שֶׁהוּא בְּאֶפֶן דִּיפּוּצוֹ וַיִּנּוּסוּ וְלִמְעֵשָׂה לֹא הִפְרִיעוּ וְלֹא הִתְנַגְּדוּ, וּמוֹבֵן
 שְׂאִיב שֶׁלֹּא הִתְפַּח לְטוֹב עֲדִין לֹא הִתְבָּרֵר לְגַמְרֵי.

44 בירור בדרך מלחמה, ונתבאר לעיל שהוא על-דרך יציאת המלך
 45 ממקומו והליכתו למקום האויב], ואמתית הענין דברור
 46 ענייני העולם על ידי לימוד התורה בדרך מנוחה היינו מתוך מנוחה
 47 אמיתית ולא רק מנוחה באופן יחסי הוא בברור ענייני העולם
 48 שעל-ידי לימוד פנימיות
 49 התורה שלא ירדה ונתלבשה
 50 בענייני העולם כמו הנגלה
 51 התורה וכשלומדים את פנימיות
 52 התורה עוסקים בעיקר בעניינים
 53 אלווקיים-רוחניים].
 54 (ט) ויש לומר, שהחלוק
 55 ההבדל בין קומה ה'
 56 שאמר משה שכאמור עוסק
 57 בבירור בדרך מלחמה ככתוב
 58 בהמשך הפסוק "ויפוצו אויבך
 59 וינוסו מנשאך מפניך" לקומה
 60 ה' שאמר דוד שכאמור
 61 עוסק בבירור בדרך מנוחה
 62 ככתוב בהמשך הפסוק
 63 "למנוחתך" הוא בשני
 64 עניינים. הבדל אחד - באפן
 65 ודרך הברור [שהברור
 66 על-ידי הארון דמשפן
 67 היה בדרך מלחמה,
 68 שלכן נאמר ויפוצו
 69 אויבך וינוסו משנאיך,
 70 ויששנו מנגדים (אויבך
 71 ומשנאיך) שצריך ללחום
 72 בהם, והברור שבימי
 73 שלמה ובפרט על-ידי
 74 הגלוי דבית המקדש היה
 75 בדרך מנוחה, קומה ה'
 76 למנוחתך, כנ"ל
 77 בארכה], וגם הבדל שני -
 78 בבירור עצמו שאינו שווה
 79 בשניהם. דזה שבקומה ה'
 80 שאמר משה נאמר ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך, הוא, לא
 81 רק בגלל אופן הבירור, תוך מגע ישיר עם ה"אויב" המתברר ללא לפי שגם
 82 לאחרי הברור על-ידי נסיעת הארון במדבר, כמלך שיצא
 83 ממקומו כדי לערוך מלחמה עם האויב, נשאר עדין מנגדים, והאויבים
 84 לא השלימו ולא הפכו לאוהבים אלא נשאו אויבך ומשנאיך, אלא
 85 שהיו באפן דיפוצו וינוסו ולמעשה לא הפריעו ולא התנגדו, ומוכן
 86 שאיב שלא התפח לטוב עדיין לא התברר לגמרי.

(54) ראה בארוכה ד"ה פדה בשלום (הא') ה'תשמ"א ס"ג ואילך (תורת מנחם - ספר המאמרים כסלו ס"ע מו ואילך). וש"נ.

ביאור בדרך אפשר

1 והולך ומבאר את מהות ההבדל בין שני הביירוים ומדוע דווקא כאשר המבקר
2 יורד אל המתברר ובא אליו למקומו, הביורור לא מושלם וה"אויב" לא מתהפך
3 לטוב:
4 **וְהַעֲנֵן הוּא, דְּבִירוֹר שְׁבִדְרָךְ מְלַמְעֵלָה לְמָטָה, שְׁהַעֲלִיֹן**
5 **(הַמְּבָרֵר) אֵינוֹ מִתְלַבֵּשׁ**
6 **בְּהַתְחַתֵּן לְבּוֹא בְּמַגַּע יִשִּׁיר**
7 **אִיתּוֹ הַמְּשִׁיךְ וְלִגְלוֹת עֲלָיו אֹרֶךְ**
8 **אֶלּוּקִי בְּהַתְּאֵם לְעִרְכּוֹ וּמַהוֹתּוֹ,**
9 **וְהַבְּרֹר בְּהַתְחַתֵּן הוּא**
10 **עַל-יָדֵי גְלוֹי אֹרֶךְ**
11 **דְּהַעֲלִיֹן, שְׁהוּא בִירוֹר "בְּדֶרֶךְ"**
12 **מִמִּילָא" (כְּמִבּוֹרָא לְעִיל) הִרִי זֶה**
13 **שְׁהַתְחַתֵּן אֵינוֹ מְנַגֵּד יוֹתֵר**
14 **לְאַחַר שֶׁנִּפְעַל בּוֹ בִירוֹר הוּא**
15 **לֹא מְצַד הַמְצִיאוֹת**
16 **(רְצוֹן, שְׂכָל וְכוּ') שְׁלוֹ,**
17 **(שְׁהוּא עֲצֻמוֹ רוֹצֵה מַעֲתָה**
18 **לְהַתְקַרֵּב לְצַד הַקְּדוּשָׁה, וְהוּא**
19 **עֲצֻמוֹ הַחַל לְהַבִּין עֲנִיִּי אֶלּוּקֹת**
20 **בְּשִׁלּוֹ) אֶלָּא אֲדַרְבֵּה, מִפְּנֵי**
21 **שְׁעַל-יָדֵי שְׁמַאֲרִי בּוֹ**
22 **מִלְּמַעֲלָה גְלוֹי אֹרֶךְ שְׁאֵינוֹ**
23 **בְּעֶרְךָ אֲלִיו, מַעַל וּמַעֲבֵר**
24 **לִיכּוֹלֵת הַקְּלִיטָה שְׁלוֹ הוּא**
25 **מִתְבַּטֵּל מִמְצִיאוֹתֵי⁵⁵**
26 **וּמַתְבָּרֵר וְעוֹלָה לְקְדוּשָׁה. וְהִגָּה**
27 **שׁוֹנֵה הַרְבֵּי כְּשֶׁהַבְּרֹר הוּא**
28 **לֹא בְּאוֹפֵן שֶׁהַמְּבָרֵר נִמְצָא**
29 **לְמַעֲלָה וּמַאֲרִי עַל הַמְּתַבָּר**
30 **שֶׁנִּמְצָא לְמַטָּה אֶלָּא בְּאִפְּן**
31 **שְׁהַעֲלִיֹן (הַמְּבָרֵר) בָּא**
32 **וְיֹרֵד לְמִקְוָמוֹ שֶׁל הַתְּחַתֵּן**
33 **(הַמְּתַבָּר), שְׁאֵז עֲצֻם**
34 **הַעוֹבְרָה שֶׁהַמְּבָרֵר בָּא אֶל**
35 **הַמְּתַבָּר הִרִי זֶה מוֹכִיחַ שְׁהַתְחַתֵּן תּוֹפֵס מְקוֹם לְגַבְיָה, וְלִמְרוֹת**
36 **מַעֲלָתוֹ שֶׁל הַמְּבָרֵר מְצַד אֶחָד וְהַנְּחִיתוֹת שֶׁל הַמְּתַבָּר מְצַד שְׁנֵי כֻּלָּ זֹאת יֵשׁ**
37 **בִּינֵיהֶם יַחַס וְעֶרֶךְ כְּלִשְׁהוֹ וְלִכְּנֵן אֵין שְׂפָךְ לֹא יִיחַן שְׁעַל-יָדֵי הַגְּלוֹי**
38 **שְׁלוֹ שֶׁל הַמְּבָרֵר יִתְבַּטֵּל הַתְּחַתֵּן בְּתַכְלִית. וְכִינֵן שְׁגַם בְּרֹרֵר זֶה**
39 **שֶׁל יִרֵד הַמְּבָרֵר לְמִקְוָמוֹ שֶׁל הַמְּתַבָּר הוּא בִירוֹר בְּדֶרֶךְ מְלַמְעֵלָה**
40 **לְמָטָה וְלֹא בְּדֶרֶךְ הַתְּלַבְּשׁוֹת (כְּנִ"ל סַעֲיָף ח שְׁגַם בִּישׁוּל הַקְּלִיפּוֹת**
41 **וּבִירוֹר הַנִּיצוּצוֹת שֶׁבְּמַדְבָּר עַל יְדֵי הַגְּלוֹי שֶׁהָאִיר בְּמִשְׁכַּן הִיָּה בִירוֹר "בְּדֶרֶךְ"**
42 **מִמִּילָא"), וְהַבְּטוּל שְׁעַל-יָדֵי גְלוֹי אֹרֶךְ זֶה אֵינוֹ בְּטוּל בְּתַכְלִית,**
43 **לְכֵן, גַּם לְאַחֲרֵי הַבְּרֹר נִשְׁאַר עֲדִין (בְּהַעֲלָם) מְצִיאוֹת דְּמַנְגֵּד**

ביאור בדרך אפשר

44 **(אוֹיְבֵיךָ וּמְשַׁנְּאֵיךָ), אֶלָּא שְׁמַכְלֵ-מְקוֹם, לְמִירוֹת שְׁזַהוּ אַמְנֵם בִירוֹר**
45 **בְּאוֹפֵן כּוֹה שֶׁהַמְּתַבָּרֵר לֹא נִהַפֵּךְ מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה אֶלָּא גַם לְאַחַר הַבִירוֹר**
46 **הוּא נִשְׂאֵר "אוֹיֵב" ו"שׁוֹנָא", סוֹף סוֹף יֵשׁ כֵּאֵן בִירוֹר וּבִישׁוּל שֶׁל הַרַע כִּי כִינֵן**
47 **שְׁהַתְחַתֵּן אֵינוֹ בְּעֶרְךָ וְאֵין לוֹ יַחַס וְדַמִּיּוֹן גַּם לְגַבְיָה גְלוֹי זֶה שְׁנִישׁ**
48 **לוֹ תְּפִיסַת מְקוֹם לְגַבְיָה,**
49 **וְאֵין זֶה אֶלָּא יַחַס כְּלִשְׁהוֹ אֲבָל**
50 **לֹא יַחַס שֶׁל קִירוּבָה מִמֶּשׁ לְכֵן,**
51 **גַּם עַל-יָדֵי גְלוֹי זֶה**
52 **מִתְבַּטֵּל הַתְּקַף דְּהַתְחַתֵּן,**
53 **כְּתוּצָאָה מִהַאֲוִיר הַגְּדוֹל שְׁמַאֲרִי**
54 **עֲלָיו שְׁהוּא מַעֲבֵר לִיכּוֹלֵת**
55 **הַקְּלִיטָה שְׁלוֹ וְגוֹרֵם לוֹ לְהַתְבַּטֵּל**
56 **כְּלִפּוֹי, וְגַם בּוֹ יֵשׁ הַבְּדֵל גְּדוֹל בֵּין**
57 **קוֹרֵם הַבִירוֹר לְאַחַר הַבִירוֹר,**
58 **שֶׁלִּפְנֵי הַבִירוֹר הַהֲתַנְּגוּת שְׁלוֹ**
59 **לְקְדוּשָׁה הִיִּתָּה בְּתוֹקֵף גְּדוֹל**
60 **וְהַהֲתַנְּגוּת שְׁלוֹ לְאַחַר**
61 **הַבִירוֹר הִיא כּוֹז שְׁעַם הִיּוֹתוֹ מִנְּגֵד**
62 **(אוֹיְבֵיךָ וּמְשַׁנְּאֵיךָ) הִיא**
63 **בְּאִפְּן דִּיפּוּצוֹ וְיִנּוּסוֹ.**
64 **מַה-שְׁאֵין-כֵּן בְּבִירוֹר**
65 **שְׁבִדְרָךְ מְנוּחָה, מְבַלִּי כֹל**
66 **מַגַּע בֵּין הַמְּבָרֵר וְהַמְּתַבָּר דִּזֶּה**
67 **שְׁהַעֲלִיֹן (הַמְּבָרֵר) הוּא**
68 **בְּמִקְוָמוֹ וְאֵינוֹ יוֹרֵד**
69 **לְמִקְוָמוֹ שֶׁל הַתְּחַתֵּן,**
70 **הוּא לְפִי שְׁהַתְחַתֵּן אֵינוֹ**
71 **תּוֹפֵס מְקוֹם לְגַבְיָה —**
72 **עַל-יָדֵי גְלוֹי אֹרֶךְ זֶה,**
73 **שְׁהוּא אֹרֶךְ נִעֲלָה לְאֵין שִׁיעוֹר**
74 **לְעוֹמֵת דְּרַגְתּוֹ הַנְּמוּכָה שֶׁל**
75 **הַתְּחַתֵּן הִרִי כֹאשֶׁר הָאֹרֶךְ הַעֲלִיֹן**
76 **הַזֶּה מַאֲרִי עֲלָיו הַבְּטוּל**
77 **דְּהַתְחַתֵּן הוּא בְּטוּל**
78 **בְּתַכְלִית עַד כְּרִי כֵךְ שְׁהוּא מְפַסֵּק לְחִיּוֹת מִנְּגֵד.**
79 **וְיֵשׁ לּוֹמֵר בְּעַמְּקָ יוֹתֵר, דְּגַם כְּשֶׁהַבְּרֹר הוּא בְּאִפְּן שְׁהַמְּבָרֵר**
80 **הוּא בְּמִקְוָמוֹ וְאֵינוֹ בָּא וְיֹרֵד לְדְרַגַּת הַמְּתַבָּר אֶלָּא שְׁהוּא בְּדֶרֶךְ אֶלָּא**
81 **כְּזוֹ שְׁהַמְּתַבָּרֵר יֵשׁ לוֹ תְּפִיסַת מְקוֹם לְגַבְיָה, הִינּוּ מְצַב-בִּינִיִּים בֵּין**
82 **הַמְּצַב שְׁבוּ יֵשׁ פַּעַר עֲצוּם בֵּין הַמְּבָרֵר וְהַמְּתַבָּר כֵךְ שֶׁהַמְּבָרֵר לֹא בָּא בְּמַגַּע**
83 **עִם הַמְּבָרֵר וּבֵין הַמְּצַב שְׁבוּ הַמְּבָרֵר יוֹרֵד אֶל הַמְּתַבָּר וְיֵשׁ בִּינֵיהֶם יַחַס מְסוּיִם,**
84 **וְאִילוֹ כֵּאֵן מְצַד אֶחָד הַמְּבָרֵר לֹא יוֹרֵד לְמִקְוָמוֹ (וְדְרַגְתּוֹ) שֶׁל הַמְּתַבָּר אֶךְ מְצַד**
85 **שְׁנֵי לְמַתְבָּרֵר יֵשׁ תְּפִיסַת מְקוֹם לְגַבְיָה, הִרִי גַם בְּמַצַּב הַזֶּה הַבְּטוּל דְּהַמְּנַגֵּד**
86 **אֵינוֹ בְּטוּל בְּתַכְלִית וּבְמִידָה מְסוּיִמָּה הוּא נוֹתֵר "אוֹיֵב" ו"שׁוֹנָא".**

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְעַל-פִּי־זֶה יֵשׁ לְהוֹסִיף בְּאוֹר בְּזֶה שְׁמִשְׁמַע בְּהַמְאָמֵר דְּזֶה
2 שְׁשָׁלְמָה הָיָה אִישׁ מְנוּחָה וְהַשְׁפַּעָה שְׁלוֹ עַל הָעוֹלָם וְעַל הָאוֹמוֹת וְעַל
3 מַלְכֵי הָאוֹמוֹת הִיָּתָה מְבַלֵּי שִׁירָד אֲלֵיהֶם אֲלֵא נִשְׁאָר בְּמִקְוָמוֹ וְהֵם הוֹשִׁפְעוּ מִמֶּנּוּ
4 הוּא מִפְּנֵי שְׁבִימְיוֹ הָיָה קִיּוּמָא סִיְהָרָא בְּאִשְׁלָמוֹתָא, הִירַח הָאִיר
5 בְּשִׁלְמוֹת, הֵינּוּ גִילּוּי אֱלוֹקוֹת
6 בְּרִגְגָא גְבוּוּהָ בִּיּוֹתָר שְׁהוּא עֵנִין
7 עֲשִׂירוֹת שְׁלַמְעֵלָה מִמְּלוּי
8 הַחֲסָרוֹן, כְּמִבּוּאָר לְעִיל, פִּי
9 אֲמַתִּית הָעֵנִין דְּמְנוּחָה
10 [וְשָׁלוֹם] 56 מְנוּחָה בְּאִמַת וְלֵא
11 רַק בְּאִפּוֹן יַחְסִי הוּא
12 כְּשֶׁהִמְנַגֵּד מִתְבַּטֵּל
13 בְּתַכְלִית, וְחָדַל לְהִיּוֹת "אוֹיֵב"
14 ו"שׁוּנָא" וּבְכַדֵּי שְׁהִמְנַגֵּד
15 יִתְבַּטֵּל בְּתַכְלִית הוּא עַל-
16 יְדֵי הַמְשַׁכֵּת עֵנִין
17 הָעֲשִׂירוֹת, אִוְרָאִין-סוֹף
18 שְׁלַמְעֵלָה מְשִׁכּוֹת
19 לְעוֹלָמוֹת, עֵתִיק מְבַחֲנִית
20 "עֵתִיק יוֹמִין" שְׁהִיא הַפְּנִימִיּוֹת
21 שֶׁל בְּחִינַת הַכְּתָר (כְּמִבּוּאָר לְעִיל)
22 וְהִיא אוֹר שְׁבִירָךְ כֻּלָּל לֹא מְאִיר
23 וּמִתְגַּלָּה בְּעוֹלָמוֹת אֲלֵא הוּא
24 לְמַעְלָה מִהַעוֹלָמוֹת. דְּבָאוֹר
25 הַשִּׁיף לְעוֹלָמוֹת, כּוֹלָל גַּם
26 אוֹר הַסּוֹבֵב, כְּתָר, הֵינּוּ
27 חִיצוֹנִיּוֹת הַכְּתָר, כְּמִבּוּאָר לְעִיל,
28 כִּינּוּן שְׁאוֹר זֶה נּוֹתֵן מְקוֹם
29 לְעוֹלָמוֹת, עוֹלָם מְלִשׁוֹן
30 הָעֵלָם וְהַסְּתֵר 57 —
31 הַבְּטוּל דְּהַמְנַגֵּדִים
32 שְׁבַעֲוֹלָם עַל-יְדֵי גְלוּי
33 אוֹר זֶה אֵינּוּ פְּטוּל
34 בְּתַכְלִית עַל דֶּרֶךְ הַמְּבּוּאָר לְעִיל
35 שְׁכֵאשֵׁר הַמְּתַבְּרֵר תּוֹפֵס מְקוֹם
36 לְגַבֵּי הַמְּבַרְר, הָאוֹר שְׁמֵאִיר עֲלָיו לֹא גּוֹרֵם בִּיטוּל בְּתַכְלִית. וְזֶה שְׁשָׁלְמָה
37 הָיָה אִישׁ מְנוּחָה, וְשָׁלוֹם הָיָה בְּיָמָיו, בְּמִידָה כּוּז שְׁכַל הַמְּתַבְּרֵרִים
38 הַתְּבַטְלוּ לְגַבֵּי בְּבִיטוּל מוּחַלֵּט הוּא מִפְּנֵי שְׁבִימְיוֹ הָיָה הַמְשַׁכֵּת
39 בְּחִינַת עֵתִיק, עֲשִׂירוֹת וְאֵל מוֹל הַתְּגַלּוֹת הָאוֹר הַנְּעֵלָה הַזֶּה כּוֹלֵם הַתְּבַטְלוּ.

56) ויש לומר, דזהו החילוק בין מנוחה לשלום: מנוחה היא שאין לו מלחמות (גם לא "מלחמה" דהליכה למקום האויב), אבל זה שיש מנגד (בהעלם) שאינו לוחם - אין זה היפך מנוחה; ושלום הוא - שאין מנגד (גם לא מנגד בהעלם). ועפ"ז יומתק מ"ש (דברי הימים-א כב, ט) "הוא יהי' איש מנוחה גו' (ואח"כ מוסיף) שלמה יהי' שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימינו". וצ"ע מה שמוסיף גם "ושקט". ועצ"ע. ואכ"מ. 57) לקו"ת שלח לו, ד. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' שג. ח"ג ע' א'נט. וראה לקו"ש חל"ד ע' 112 הערה 63. וש"נ. 58) פ' האזינו (רפת, ב), הובא בלקו"ת דרושים ליוה"כ בסופן (עא, ג). 59) הובא בלקו"ת שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שלוש הראשים. ויש לבאר זה שבצמם אין זו סתירה על-פי מה
2 שכתוב בהמאמר (בהמשך הענין) בענין מה שכתב הרב
3 חיים ויטל (בבאור האדרא זוטא שם) שהאין סוף נמצא
4 ומתעלם ומתגלה בג' רישין שבבחינת 'עתיק', שג' הלשונות
5 נמצא ומתעלם ומתגלה
6 הם כמו ג' הענינים 1
7 דאפה, הוא והו'. נמצא 2
8 הוא כמו אפה, עצמות. 3
9 מתעלם ומתגלה הם כמו 4
10 הוא לשון נסתר (גוף שלישי") 4
11 והו', שהם, היינו "מתעלם" 5
12 ו"מתגלה" הם ב' מדרגות 6
13 באור (שהוא התגלות 7
14 והתפשטות מהצמם ולא העצם 8
15 כשלעצמו). ופרוש נמצא 9
16 הוא שהוא נמצא כמו 10
17 שהוא בעצמותו העצם 11
18 כשלעצמו שלמעלה מהאור 18
19 והגילוי. ועל-פי-זה יש 19
20 לבאר מה שכתוב 13
21 בהמאמר שעקר הענין 14
22 דעתיק הוא אין-סוף 15
23 שב'רישא-דלא-אתידע' 16
24 כי בחינה זו היא בחינת עצמותו 24
25 ושני הראשים הנוספים הם 25
26 בחינות באור. ולהוסיף, 18
27 דעל-פי הבאור בהמאמר 19
28 דענין נמצא (שאין-סוף 20
29 נמצא ב'רישא-דלא- 21
30 אתידע') הוא שהוא 22
31 נמצא ב'רישא-דלא- 23
32 אתידע' כמו שהוא 24
33 בעצמותו, שלמעלה מהאור 24
34 והגילוי, יש לבאר זה 25
35 שבימי שלמה היתה 26
36 עשירות אמתית, אף 27
37 שלא היתה אז הגילוי 37
38 דלעתיד, ולכאורה הדבר תמוה איך יכולה להיות בעולם עשירות אמתית,
39 עשירות בשלימות, בזמן שקודם הגאולה השלימה, כאשר אין בעולם גילוי
40 אלוקות בתכלית השלימות, אלא טעם הדבר הוא פי החדוש שיהיה
41 לעתיד-לבא הוא שאז יהיה גילוי העצם של הקדוש ברוך הוא
42 שלמעלה מבחינת הגלויים שאינם אלא התגלות והתפשטות אך לא

העצם. וענין הגלויים הנה בימי שלמה בשלמות והשלימות בענין
הגלויים היא שהביאה את השלימות בהמשכת והשפעת עשירות בעולם.
(יא) ומבאר בהמאמר, דעל-ידי שלעתיד-לבא תהיה
ההמשכה מפנימיות עתיק (אין-סוף שב'רישא-דלא-
אתידע') שלמעלה
מההמשכה שהיתה בימי
שלמה, שהיתה התגלות
מבחינת עתיק אך לא מבחינת
פנימיות עתיק על-ידי-זה
שלעתיד לבוא תהיה המשכה
נעלית יותר, מפנימיות עתיק,
ימשך הגלוי למטה יותר.
וכדאייתא ב'עץ חיים'⁶⁰,
שבפעלית המלכות אל
הספירות העליונות יש ז'
מדרגות זו למעלה מזו. בימי
שלמה היתה מדרגה הו',
ולעתיד-לבא תהיה העליה
למעלה יותר שהיא מדרגה
הז'. ומתחלוקים
שבניניהם אחד ההבדלים בין
הדרגה השישית בעליית המלכות
לדרגה השביעית (והעליונה
ביותר) בעליית המלכות הוא,
דבמדרגה הו', הגלוי
במלכות בעקבות העלייה הזו
הוא רק בט' ספירות
שבה, החל מספירת החכמה,
בחינת חכמה שבמלכות, ועד
לבחינת יסוד שבה, יסוד
שבמלכות (והגלוי במלכות
דמלכות⁶¹ היינו בחינת
המלכות עצמה, כתוצאה מעליית
המלכות בדרגה זו הנה על-
ידי שנכללה המלכות עצמה
ביסוד שבה). ובמדרגה
הז', כאשר עלית המלכות היא
בדרגה השביעית, הגבוהה יותר, הגלוי הוא גם במלכות דמלכות
(כמו שהיא במקומה, כפי שהיא מצד עצמה ולא כפי שהיא נכללת
במידת היסוד). ומכאשר בהמאמר, שהחלוק ההבדל דב' העליות
דמלכות (עליה הו' שבימי שלמה, ועליה הז' שתהיה
לעתיד-לבא) הוא גם בנוגע להנצוצות שנפלו למטה, כאמור

60) שער לו (שער מיעוט הירח) פ"א.ב. 61) דכשקיימא סיהרא באשלמותא, נמשך הגילוי גם בה' ספירות האחרונות דמלכות (כולל גם מלכות שבמלכות). אלא שבימי שלמה, הגילוי במלכות דמלכות ה' ע"י שנכללה ביסוד דמלכות (המשך תע"ב כאן פשע"ד).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שכאשר ההמשכה וההתגלות היא ממקור נעלה יותר היא מגיעה ומאירה
 2 למטה יותר, כפי שהולך ומבאר.
 3 **וְהַעֲנִין הוּא, דְּיִסוּד דְּנוּקְבָא** בחינת יסוד שבמלכות שבה היא עליית
 4 המלכות בדרגה השישית **הוּא הַתְקַשְׁרוֹת הַמְקַבֵּל (מְלֻכּוֹת)**
 5 **בְּהַמְשִׁיעַ (זְעִיר-אַנְפִּין),**
 6 כמבואר בחסידות שזוהו ענינה
 7 ומהותה של ספירת היסוד –
 8 ההתקשרות וההתחברות בין
 9 המשפיע (הספירות העליונות)
 10 והמקבל (העולמות) **וּמְלֻכּוֹת**
 11 **דְּמְלֻכּוֹת הוּא (בְּדֶרֶךְ)**
 12 **כְּלָל) פֶּחַ הַפּוֹעֵל הַבוֹרֵא**
 13 **שֶׁבִּנְפֻעַל הַנְּבִרָאִים,** כי
 14 באמצעות ספירת המלכות כוחו
 15 של הבורא מתלבש וחודר
 16 בנבראים. **וְלִכְּזֵן, בִּימֵי**
 17 **שְׁלֹמֹה שְׁהַגְלוֹי מְלֻכּוֹת**
 18 **הָיָה רַק בְּדִרְגַת הַמְּלֻכּוֹת**
 19 **כְּמוֹ שֶׁשִׁיכַת לְזְעִיר-**
 20 **אַנְפִּין,** המידות העליונות
 21 הנקראות 'פנים קטנות' (כי
 22 לעומת החיות שבמוחין
 23 העליונים, החיות שבהם מועטת
 24 ו'קטנה') **גַּם הַהַעֲלָאָה**
 25 **וְהַבִּירוֹר דְּהַנְּצוּצוֹת שֶׁנִּפְּלוּ**
 26 **לְמַטָּה הִיָּתָה רַק בְּאוֹתָם**
 27 **הַנְּצוּצוֹת שֶׁשִׁיכִים**
 28 **לְהַרְגִישׁ אֹרֶךְ אֶלְקִי⁶² אֶךְ**
 29 **לֹא לַמַּטָּה מִזֶּה. וְלַעֲתִיד-לְבֹא**
 30 **שְׁהַגְלוֹי יִהְיֶה גַּם בְּדִרְגַת**
 31 **הַמְּלֻכּוֹת כְּמוֹ שֶׁהִיא יִרְדֶּה**
 32 **לַמַּטָּה לַעֲלוּמֹת שְׁלֹמֹה מֵעוֹלָם**
 33 **הַאֲצִילוֹת בְּבְרִיאָה-יְצִירָה-**
 34 **עֲשִׂיָּה, וְעַד לַפֶּחַ הַפּוֹעֵל**
 35 **שֶׁבִּנְפֻעַל, הָאֹרֶךְ הַאֲלוּקִי**
 36 **שְׁמֻלּוּבֵשׁ בְּנִבְרָאִים עֲצָמָם גַּם**
 37 **הַנְּצוּצוֹת שֶׁנִּתְרַחְקוּ**
 38 **מִמְּלֻכּוֹת וִירְדוּ מֵאֵד שֶׁלִּכְּזֵן**
 39 **אֵין שִׁיכִים (מִצַּד**
 40 **עֲצָמָם) לְהַרְגִישׁ אֹרֶךְ**
 41 **אֶלְקִי, וְאֶפִּילוּ הַנְּצוּצוֹת שֶׁנִּתְרַחְקוּ פֶּלֶךְ עַד שֶׁהֵם עֲצָמָם**
 42 **נִעֲשׂוּ כְּמוֹ רַע, וִירְדוּ מִקְדוּשָׁה לַחִפְךָ הַקְּדוּשָׁה וּבְמַצְבָּם הַנוֹכְחֵי אֵינִם**
 43 **מְסוּגָלִים לְהַרְגִישׁ אֹרֶךְ אֲלוּקִי גַּם הֵם יִתְעַלּוּ וְיִכְלְלוּ בְּקִדְשָׁה. וְיִתְרַיֶּה**

במקומה). וממשיך בהמאמר, שהחלוק דב' העליות
 דמלכות (עליה הו' שבימי שלמה, ועליה הז' שתהיה
 לעתיד-לבא) הוא גם בנוגע להנצוצות שנפלו למטה.
 והענין הוא, דיסוד דנוקבא הוא התקשרות המקבל
 (מלכות) בהמשפיע (זעיר-אנפין), ומלכות דמלכות הוא
 (בדרך כלל) פח הפועל שבנפעל. ולכן, בימי שלמה
 שהגלוי במלכות היה רק בדרגת המלכות כמו ששיכת
 לזעיר-אנפין, גם ההעלאה דהנצוצות שנפלו למטה
 הייתה רק באותם הנצוצות ששייכים להרגיש אור
 אלקי⁶². ולעתיד-לבא שהגלוי יהיה גם בדרגת המלכות
 כמו שהיא בבריאה-יצירה-עשיה, ועד לפח הפועל
 שבנפעל, גם הנצוצות שנתרחקו ממלכות שלכן אין
 שייכים (מצד עצמם) להרגיש אור אלקי, ואפילו
 הנצוצות שנתרחקו פל-כף עד שהם עצמם נעשו כמו
 רע, גם הם יתעלו ויכללו בקדשה. ויתרה מזו, שגם
 הגשמי עצמו (לא רק הנצוץ שבו) יהיה בתכלית
 ההתאחדות באלקות. וזה שהגשמי יהיה אז בתכלית
 ההתאחדות הוא לא רק מפני שאז יתגלה פח האלקי
 שבו שמהיה אותו מאין לי'ש, גלוי פח הפועל שבנפעל,
 אלא שגם הנפעל עצמו יהיה בתכלית ההתאחדות.
 והטעם לכל זה הוא (כמובא לעיל מהמאמר), כי אז
 תהיה המשכת פנימיות עתיק (אין-סוף שב'רישא-דלא-
 אתידע), ולכן יהיה אז הגלוי גם במלכות שבמלכות,
 ויתרה מזו - גם למטה בעולם הזה הגשמי, הנצוצות
 הקדשה שבדברים הגשמיים (גם הנצוצות שנתרחקו),
 וגם בדברים הגשמיים עצמם.

44 **מִזֶּה, שְׁגַם הַגְּשָׁמִי עֲצָמוֹ (לֹא רַק הַנְּצוּץ הַקְּדוּשׁ שְׁבוֹ)**
 45 **יִהְיֶה בְּתַכְלִית הַהִתְאַחְדוּת בְּאֵלְקוֹת מְבִלִי לַחוּשׁ עֲצָמוֹ כְּמִצִּיאוֹת**
 46 **עֲצָמָיִת כְּלִשְׁהִי. וְזֶה שֶׁהַגְּשָׁמִי יִהְיֶה אֶז בְּתַכְלִית הַהִתְאַחְדוּת**
 47 **וְהַבִּיטוּל לַאֲלוּקוֹת וְלֹא תִהְיֶה לוֹ כֹּל תַּחוּשָׁה שֶׁל מִצִּיאוֹת עֲצָמָיִת הוּא לֹא**
 48 **רַק מִפְּנֵי שְׂאֵז יִתְגַּלֶּה פֶּחַ**
 49 **הָאֶלְקִי שְׁבוֹ שְׁמֵהּ הוּא**
 50 **אוֹתוֹ מֵאֵין לִישׁ, גְּלוֹי פֶּחַ**
 51 **הַפּוֹעֵל שֶׁבִּנְפֻעַל, וְהַגְּלוֹי**
 52 **הַזֶּה יִגְרוּם לְנִבְרָא הַגְּשָׁמִי**
 53 **לְהַתְבַּטֵּל לַאֲלוּקוֹת אֲלֵא שְׁגַם**
 54 **הַנְּפֻעַל הַנְּבִרָא הַגְּשָׁמִי עֲצָמוֹ**
 55 **יִהְיֶה בְּתַכְלִית**
 56 **הַהִתְאַחְדוּת עִם הַאֲלוּקוֹת.**
 57 **וְהַטַּעַם לְכֹל זֶה לִכְךָ הָאֹרֶךְ**
 58 **הַאֲלוּקִי יִרְדֵּי וְיִאִיר גַּם בְּדִרְגוֹת כֹּל**
 59 **כֵּךְ נַחוּתוֹת הוּא (כְּמוֹבָא**
 60 **לְעִיל מִהַמְּאָמֵר), כִּי אֶז**
 61 **תִּהְיֶה הַמְּשַׁכַּת פְּנִימִיּוֹת**
 62 **עִתִּיק (אֵין-סוּף)**
 63 **שֶׁבְּרִישָׁא-דְּלֵא-**
 64 **אַתִּידַע), וְלִכְּזֵן יִהְיֶה אֶז**
 65 **הַגְּלוֹי גַּם בְּמְלֻכּוֹת**
 66 **שֶׁבִּנְפֻעַל הַנְּבִרָאִים, כִּי כֹּאשֶׁר יֵשׁ גְּלוֹי**
 67 **מִמְּקוֹר נַעֲלָה בִּיטוּר, הַהִתְגַּלוּת**
 68 **וְהַהֲרָה מְגִיעָה עַד לַמַּטָּה בִּיטוּר**
 69 **וְיִתְרַיֶּה מִזֶּה לֹא זֹו בְּלִבְד**
 70 **שֶׁתִּהְיֶה הָאֵרָה בְּבַחֲיָנָה הַנְּמוּכָה**
 71 **בִּיטוּר בְּסִפִּירַת הַמְּלֻכּוֹת עֲצָמָה**
 72 **(דְּבַר שֶׁלֹּא הִיָּה אֶפִּילוּ בִּימֵי**
 73 **שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ) – גַּם לְמַטָּה**
 74 **בְּעוֹלָם הַזֶּה הַגְּשָׁמִי,**
 75 **בְּנְצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה**
 76 **שֶׁבְּדָבָרִים הַגְּשָׁמִיִּים (גַּם**
 77 **בְּנְצוּצוֹת שֶׁנִּתְרַחְקוּ), וְגַם**
 78 **בְּדָבָרִים הַגְּשָׁמִיִּים עֲצָמָם**
 79 **אֶפִּילוּ בְּהֵם תִּהְיֶה הַתְּגָלוֹת**
 80 **אֲלוּקוֹת.**
 81 **וְיֵשׁ לוֹמֵר, דְּהַטַּעַם עַל**
 82 **זֶה שֶׁעַל-יְדֵי הַמְּשַׁכַּת**
 83 **פְּנִימִיּוֹת עִתִּיק (אֵין-סוּף**
 84 **גְּלוֹי אֵלְקוֹת בְּכָל מְקוֹם,**
 85 **כִּי פְּנִימִיּוֹת עִתִּיק הוּא**
 86 **עֲצָמוֹת אֹרֶךְ-אֵין-סוּף, דְּלִגְבֵי עֲצָמוֹת אֹרֶךְ-אֵין-סוּף**

(62) וע"ד אבוקה שמושכת אלי' את הנצוצות (ראה לעיל ס"ז) שהוא דוקא נצוצות שלא נכבו.

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי

ביאור בדרך אפשר

1 אין שום מציאות שחונן מפגנו ולא ייתכן שיהיה משהו, אפילו נברא
 2 תחתון, שישאר מחונן לגבול הקדושה ולא יהיה חדרו באור אלוקי.
 3 ואדרבא, אמתת המצאו יתברך הוא המציאות של כל
 4 הנמצאים⁶³, המציאות האמיתית של כל דבר שקיים היא המציאות של
 5 הקדוש ברוך הוא, הבורא,
 6 ומהווה ומחיה ומקיים כל נברא
 7 ונברא שהוא המציאות האמיתית
 8 (כי המציאות של כל הנבראים
 9 תלויה בו ובמציאותו, והמציאות
 10 שלו לא תלויה בשום דבר שחונן
 11 ממנו) ולכן על-ידי גלוי
 12 פנימיות עתיק, שכאמור
 13 הכוונה להתגלות עצמותו של
 14 הקדוש ברוך הוא שתהיה בימות
 15 המשיח יִהְיֶה נִרְגָשׁ בְּכָל
 16 דָבָר שֶׁמְצִיאֹתוֹ הוּא
 17 אֱלֹקוֹת.
 18 וְעַל-פִּי־זֶה יֵשׁ לֹמֵר
 19 שֶׁהַעֲלוּי וְהִתְרוֹן בְּעוֹלָם
 20 שִׁיְהִי עַל-יְדֵי הַמְשַׁכָּת
 21 פְּנִימִיּוֹת עֵתִיק, בימות
 22 המשיח, לְגַבִּי מִצַּב הַעוֹלָם
 23 שִׁיְהִי בִימֵי שְׁלֹמֹה, שאז
 24 הייתה הארה מבחינת עתיק אך
 25 לא מ"פנימיות עתיק" הוא גם
 26 בְּנוֹגֵעַ לְאוֹתָם הַדְּבָרִים
 27 שֶׁגַם בִּימֵי שְׁלֹמֹה הָיָה
 28 בָּהֶם גְּלוּי אֱלֹקוֹת שֶׁלְעֵתִיד
 29 לבוא יהיה גם בהם חידוש
 30 ויתרון. כִּי הַגְּלוּי שִׁיְהִי
 31 בִימֵי שְׁלֹמֹה (שֶׁהַגְּלוּי אִזּוֹ
 32 הָיָה מַחִיצוֹנִיּוֹת עֵתִיק)
 33 הָיָה כְּמוֹ דָבָר נוֹסֵף עַל
 34 הַדְּבָרִים שֶׁבָּהֶם נִמְשָׁךְ
 35 הַגְּלוּי, ולא חדר בפנימיות
 36 במידה כזו שהפך לחלק בלתי
 37 נפרד מעצם מציאותם וְהַגְּלוּי
 38 שִׁיְהִי לְעֵתִיד-לְבָא בְּכָל
 39 דָבָר, הוּא שִׁיְתַגַּלֶּה אִזּוֹ הַמְצִיאוֹת שֶׁלֹּו גּוֹפָא וּיְתַבָּר כִּיצַד הַאֲמַת
 40 הַפְּנִימִית שֶׁל הַמְצִיאוֹת הַגִּשְׁמִית עֲצֵמָה הִיא אֱלֹקוֹת.
 41 (יב) וְזֶהוּ הַפִּירוּשׁ הַפְּנִימִי כְּדַבְרֵי הַכְּתוּב וְחִסְדֵיךָ יִבְרַכּוּכָה,
 42 שֶׁהַמְשַׁכָּת וְהַתְּגִלּוֹת הָאֱלֹקִית הַעֲלוּנָה בְּמַלְכוּת (יְבָרְכּוּ כֹה)
 43 שְׁנִמְשַׁכָּת עַל-יְדֵי חִסְדֵיךָ הוּא בְּאִפְן שֶׁל חֶסֶד, הַפְּלָגַת הַטוֹב

ביאור בדרך אפשר

44 למעלה ממדידה והגבלה. דְּנוֹסָף לְזֶה שֶׁהֵם "חִסְדֵיךָ" מְמַשִּׁיכִים
 45 בְּמַלְכוּת הָאוֹרוֹת שֶׁנִּסְתַּלְקוּ מִמֶּנָּה, לצורך התהוות העולמות
 46 שֶׁעַל-יָדָם נִתְמַלֵּא הַחֶסֶד שְׁלָה, כמבואר לעיל, הֵם מְמַשִּׁיכִים
 47 בָּהּ הַמִּשְׁכָּה וְהַתְּגִלּוֹת חֲדָשָׁה שֶׁלֹּא הִייתה בָּהּ קוֹדֵם לִכֵּן שֶׁהִיא עֲנִיָן
 48 הַעֲשִׂירוֹת "הַפְּלָגַת הַטוֹב"
 49 שֶׁלְמַעַלָּה מְמַלּוּי
 50 הַחֶסֶד, שֶׁהִיא בְּחִינַת
 51 עֵתִיק, הַנְּעֻלִית מִכָּל הַדְּבָרִים
 52 שֶׁהִיוּ בְּסִפְרֵת הַמַּלְכוּת וְנִחְסְרוּ
 53 מִמֶּנָּה. וַיִּתְּיָרָה מִזֶּה,
 54 שֶׁמְמַשִּׁיכִים בָּהּ גַּם הַגְּלוּי
 55 שֶׁלְמַעַלָּה מְבַחֲיֵנַת
 56 עֲשִׂירוֹת, פְּנִימִיּוֹת עֵתִיק
 57 שֶׁהִיא הַתְּגִלּוֹת הָאֱלֹקִית
 58 שֶׁתְּהִיָּה בְּעוֹלָם רַק לְעֵתִיד לְבֹא.
 59 וּמִבְּאֵר בְּהַמְאָמֵר, דְּזֶה
 60 שֶׁהַמְשַׁכָּה זֹו נִמְשַׁכָּת עַל-
 61 יְדֵי חִסְדֵיךָ (דְּוָקָא) וְאִדָּם
 62 רָגִיל שֶׁאִינוּ "חִסֵּד" אִינוּ מְסוּגֵל
 63 לִכֵּן הוּא מִצַּד שְׁנֵי
 64 עֲנִינִים. הַאֲחָד - מִצַּד
 65 הַבְּטוּל שְׁלָה, כְּמִאֲמֵר
 66 הַזֶּהר (הוֹבָא לְעֵיל סְעִיף
 67 ה) אִיזְהוּ חִסֵּד הַמִּתְחַסֵּד
 68 עִם קוֹנֹו, שֶׁעֲבוּדָתוֹ הִיא
 69 לֹא בְּשִׁבִיל עֲצָמוֹ בְּכַדִּי
 70 שִׁיְהִי דְּבוּק בְּאֱלֹקוֹת
 71 וּמְחֹן כּוֹנֵה לְמַלְא רְצוֹן אִישִׁי
 72 שֶׁלֹּו אֱלָא לְעֲרֵךְ גְּבוּהָ,
 73 לְשֵׁם שְׁמִים, מְכַלֵּי לְעֹרֵב רְצוֹנוֹת
 74 אִישִׁים כְּמִבְּאֵר בְּתַנְיָא⁶⁴.
 75 וְעַל-יְדֵי שֶׁהַעֲבוּדָה
 76 שְׁלָהם הִיא בְּבִטּוּל
 77 (לְמַעַלָּה מְמַצִּיאוֹת תוֹךְ
 78 הַתְּעֻלוֹת עַל גַּדְרֵי הַמְצִיאוֹת
 79 הָאִישִׁית שֶׁלָּהֶם), לְכֵן
 80 הַמְשַׁכָּה שֶׁל הָאוֹר הָאֱלֹקִי
 81 שְׁנִמְשַׁכָּת מִלְּמַעַלָּה לְמַטָּה
 82 עַל-יְדֵי עֲבוּדָתָם שֶׁל "חִסְדֵיךָ" הִיא מְבַחֲיֵנַת הַעֲצָם שֶׁלְמַעַלָּה
 83 מֵהַתְּפִשְׁטוֹת (מְצִיאוֹת הֵינּוּ לְמַעַלָּה מְגַדְרֵי הַמְצִיאוֹת), עֵתִיק,
 84 וַיִּתְּיָרָה מִזֶּה — פְּנִימִיּוֹת עֵתִיק.
 85 [וְזֶהוּ הַפִּירוּשׁ הַפְּנִימִי כְּדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל אִיזְהוּ חִסֵּד שֶׁמִּתְחַסֵּד עִם
 86 קוֹנֹו, וְכַבִּיכּוֹל עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּפְרָשׁ בְּתַקוּנֵי זְהַר'

(63) רמב"ם ריש הל' יסודי התורה. (64) פ"י (טו, ב).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 עם קן דיליה. דמהבאורים אחד ההסברים בקשר דשני העניינים
 2 הוא, דעל-ידי שהוא מתחסד עם קונו, שעבודתו היא לא
 3 בשביל עצמו אלא לצרף גבוה, לכן בכחו להתחסד עם קן
 4 דיליה, הקן (מקום המשכן והדירה) שלו שההמשכה במלכות (קן
 5 דיליה) תהיה (לא רק
 6 באפן של צדקה, מלוי
 7 החסרון, אלא) באפן של
 8 חסד - עשירות
 9 ולמעלה מעשירות].
 10 ועוד ענין בהשיכות
 11 דהמשכת פנימיות עתיק
 12 לחסידיו, נוסף על הענין
 13 הראשון, הביטול דענין
 14 החסידות הוא שפחות
 15 הטבעיים שמצד עצמם
 16 ומהותם הם רחוקים מאלוקות
 17 נהפכים והם נעשים פחות
 18 אלקיים⁶⁵, ונהחדוש
 19 בעולם שיהיה לעתיד-
 20 לבא על-ידי המשכת
 21 פנימיות עתיק הוא בלשון
 22 הכתוב אז אהפך אל
 23 עמים⁶⁶ [שהברור בימי
 24 שלמה היה על-ידי
 25 שהאור דלמעלה משך
 26 אליו את הנצוצות
 27 שבעמים (פנ"ל), כניצוצות
 28 הנכללים באבוקה גדולה
 29 ולעתיד-לבא יהפכו הם
 30 אומות העולם עצמם
 31 לקדשה], על-דרך
 32 שכחות הטבעיים עצמם
 33 שללא עבודת ה"חסידות" הם
 34 רחוקים מאלוקות נהפכים
 35 ונעשים פחות אלקיים.
 36 ולכאורה משמע,
 37 שהמשמעות של שני העניינים
 38 השונים בביאור הקשר של
 39 "חסידיו" להמשכה זו בספירת
 40 המלכות שההמשכה
 41 וההתגלות דפנימיות עתיק
 42 הוא על-ידי הביטול
 43 דחסידיו, וזה שעל-ידי המשכת פנימיות עתיק יהיה לעתיד

לבוא אהפך אל עמים הוא על-ידי שהפחות הטבעיים
 דהחסידים נעשים פחות אלקיים. וצריך להבין, דלכאורה
 יש קושי לחלק בין שני העניינים באופן כזה, כי זה שעל-ידי המשכת
 גלוי פנימיות עתיק יהיה אהפך אל עמים, אין זה ענין נוסף
 על הגלוי (הנפעל על ידי
 הביטול) אלא נכלל בגלוי
 עצמו, דכיון שאמתת
 המצאו יתברך היא
 המציאות הפנימית והאמיתית
 של כל הנמצאים, לכן
 על-ידי הגלוי דפנימיות
 עתיק שהוא גלוי אמיתת
 המצאו יהיה נרגש בכל
 דבר שמציאותו היא
 אלקית (פנ"ל סעיף יא),
 וכיון שעל-ידי הביטול
 דחסידיו נמשך הגלוי,
 למה צריך גם
 להאמתהפכא
 דכחות הטבעיים שלהם
 לכוחות אלוקים הרי גם ללא
 ההפיכה הזו, בגלל הגלוי
 כשלעצמו, צריך להיות ניכר
 ונרגש בכל דבר בגלוי שבעצם
 הוא שייך לאלוקות. ויש
 לומר, שהאמתהפכא
 דכחות הטבעיים (המעלה
 השנייה של "חסידיו") היא
 גם בשביל המשכת
 פנימיות עתיק שלעיל עלתה
 סבא לומר שהיא מצד הביטול
 דווקא, וכאן מחדש ומלמדנו
 שהדבר נחון גם לצורך
 ההמשכה, כפי שהולך ומבאר.
 והענין הוא, דכיון
 שאמתת המצאו יתברך
 היא היא אמתית
 המציאות האמת האמיתית
 והפנימית דכל הנמצאים,
 לכן, כשישנה מציאות
 (באדם) שאינה אלקות,
 הוא סתירה להגלוי
 דהמשכת העצמות (פנימיות עתיק), ועל-ידי

ב'תקוני זהר' עם קן דיליה. דמהבאורים בקשר דשני
 העניינים הוא, דעל-ידי שהוא מתחסד עם קונו,
 שעבודתו היא לא בשביל עצמו אלא לצרף גבוה, לכן
 בכחו להתחסד עם קן דיליה, שההמשכה במלכות (קן
 דיליה) תהיה (לא רק באפן של צדקה, מלוי החסרון,
 אלא) באפן של חסד - עשירות ולמעלה מעשירות].
 ועוד ענין בהשיכות דהמשכת פנימיות עתיק לחסידיו,
 דענין החסידות הוא שפחות הטבעיים נעשים פחות
 אלקיים⁶⁵, ונהחדוש בעולם שיהיה לעתיד-לבא על-ידי
 המשכת פנימיות עתיק הוא אז אהפך אל עמים⁶⁶
 [שהברור בימי שלמה היה על-ידי שהאור דלמעלה
 משך אליו את הנצוצות שבעמים (פנ"ל), ולעתיד-לבא
 יהפכו הם עצמם לקדשה], על-דרך שכחות הטבעיים
 ולכאורה משמע, שההמשכה דפנימיות עתיק הוא
 על-ידי הביטול דחסידיו, וזה שעל-ידי
 המשכת פנימיות עתיק יהיה אהפך אל עמים הוא
 על-ידי שהכחות הטבעיים דהחסידים נעשים פחות
 אלקיים. וצריך להבין, דלכאורה, זה שעל-ידי המשכת
 גלוי פנימיות עתיק יהיה אהפך אל עמים, אין זה ענין
 נוסף על הגלוי אלא נכלל בגלוי עצמו, דכיון שאמתת
 המצאו יתברך היא המציאות של כל הנמצאים, לכן
 על-ידי הגלוי דפנימיות עתיק יהיה נרגש בכל דבר
 שמציאותו היא אלקית (פנ"ל סעיף יא), וכיון שעל-ידי
 הביטול דחסידיו נמשך הגלוי, למה צריך גם
 להאמתהפכא דכחות הטבעיים שלהם. ויש לומר,
 שהאמתהפכא דכחות הטבעיים היא גם בשביל המשכת
 פנימיות עתיק. והענין הוא, דכיון שאמתת המצאו
 יתברך היא היא אמתית המציאות דכל הנמצאים, לכן,
 כשישנה מציאות (באדם) שאינה אלקות, הוא סתירה
 להגלוי דהמשכת העצמות (פנימיות עתיק), ועל-ידי

(65) ראה בארוכה שיחת מוצש"ק כ"א כסלו תרע"ג (ספר השיחות תורת שלום ע' 185). (66) צפני" ג, ט.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְלִכְּן נִשְׁאַר מְצִיאֹת שֶׁל אוֹיְבִים וְשׁוֹנְאִים שְׁגַם לֵאחֶר הַבִּירוּר
 2 נוֹתְרוּ מִנְגִידִים אֲלֵא שֶׁהָיוּ בְּאִפְּן דִּיפּוּצוֹ וְיִנּוּסוֹ, וְגַם לֹא כְּמוֹ
 3 שֶׁהָיָה בִּימֵי שְׁלֹמֹה, דָּאֵף שֶׁהַבִּירוּר הָיָה בְּדֶרֶךְ מִמִּילָא, לֵאל
 4 מִלְחָמָה וְלֹא מִגַּע יִשְׂרָעֵל עִם הַמִּנְגֵד מִפְּלִמְקוֹם נִתְבָּרְרוּ רַק נִצּוּצוֹת

42 הַפְּסוּק "כִּי בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי" שֶׁהַפְּדִיָּה בְּשָׁלוֹם הִיא דְּוָקָא
 43 עַל־יְדֵי־זָה שְׁגַם בְּחִינַת רַבִּים, לֹא רַק הַנִּצּוּצוֹת דְּקִדְשָׁה
 44 כִּי־אִם גַּם אֵלוֹ שֶׁהֵם בְּבְחִינַת רַבִּים, הָיוּ עִמָּדִי. וְעַל־דֶּרֶךְ
 45 מֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁷⁰ עַל פְּסוּק זֶה שְׁגַם אֲנָשֵׁי אֲבָשָׁלוֹם שְׁקוּרִים

5 אֵלוֹ שֶׁהָיָה בָּהֶם אֵיזָה

6 עֲנִין שֶׁל אֹר, וְהִיָּה לֵהֶם יִחַס

7 כִּלְשֵׁהוּ לֵארוֹת הַעֲלִינִים

8 שֶׁנִּתְגַּלוּ בִּימֵי שְׁלֹמֹה אֲבֵל בִּירוּר

9 בְּדֶרֶךְ "פְּדָה בְּשָׁלוֹם" אֵינוֹ בְּאוֹפֵן

10 כֹּזֵה כִּי אִם שְׁגַם הַנִּצּוּצוֹת

11 שְׁנַחֲשָׁכוּ ("וַנְעִשׂוּ כְמוֹ רַע",

12 כְּאֲמוֹר לְעֵל) יוֹכְלֵהוּ

13 בְּקִדְשָׁה. וְיִתְיַדָּה מְזָה,

14 שְׁגַם הַנְּבָרָא, הַנִּפְעָל

15 עֲצָמוֹ (לֹא רַק כַּח הַפּוֹעֵל

16 כּוֹחַ הַבוֹרָא הַאֲלוּקִי שְׁבוּ)

17 יִהְיֶה בְּתַקְלִית

18 הַהִתְאַחֲדוֹת עִם הָאֲלוּקוֹת,

19 וְכִמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לְעֵתִיד⁶⁷

20 כְּמִבּוֹאֵר לְעֵל בְּאִרְיִכּוֹת.

21 וְזֶהוּ מַה שֶׁתָּבוֹב בְּהַמְשַׁךְ

22 הַפְּסוּק כִּי בְּרַבִּים הָיוּ

23 עִמָּדִי, שְׁגַם בְּחִינַת רַבִּים,

24 אֵלוֹ שְׁנִמְצָאִים בְּבְחִינַת

25 רִשּׁוֹת הַרַבִּים, כְּמוֹבֵא

26 בְּמֵאמְרֵי חֲסִידוֹת ש"ר שׁוֹת

27 הַיְחִידִי "מִוְרָה עַל בִּיטוּל

28 לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא "יְחִידוֹ שֶׁל

29 עוֹלָם", ו"רִשּׁוֹת הַרַבִּים" מִוְרָה

30 עַל יְשׁוֹת וּפְיִירוֹד כְּמֵאֲמַר

31 רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁶⁸ עַל

32 הַפְּסוּק⁶⁹ נַעֲשֶׂה ("נַעֲשֶׂה

33 אֲדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמּוֹתֵנוּ" לְשׁוֹן

34 רַבִּים, "נַעֲשֶׂה" אֵף שְׁכֻמוֹבֵן רַק

35 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ בַּעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא

36 הַיְחִידִי, הוּא הַעוֹשֶׂה כְּתוֹב

37 וְהַרְוֵצָה לְטַעוֹת יִטְעָה

נִשְׁאַר מְצִיאֹת שֶׁל אוֹיְבִים וְשׁוֹנְאִים אֲלֵא שֶׁהָיוּ בְּאִפְּן
 דִּיפּוּצוֹ וְיִנּוּסוֹ, וְגַם לֹא כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי שְׁלֹמֹה, דָּאֵף

שֶׁהַבִּירוּר הָיָה בְּדֶרֶךְ מִמִּילָא, מִפְּלִמְקוֹם נִתְבָּרְרוּ רַק
 נִצּוּצוֹת אֵלוֹ שֶׁהָיָה בָּהֶם אֵיזָה עֲנִין שֶׁל אֹר, כִּי אִם שְׁגַם

הַנִּצּוּצוֹת שְׁנַחֲשָׁכוּ יוֹכְלֵהוּ בְּקִדְשָׁה. וְיִתְיַדָּה מְזָה, שְׁגַם
 הַנְּבָרָא, הַנִּפְעָל עֲצָמוֹ (לֹא רַק כַּח הַפּוֹעֵל שְׁבוּ) הָיָה

בְּתַקְלִית הַהִתְאַחֲדוֹת, וְכִמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לְעֵתִיד⁶⁷. וְזֶהוּ מַה
 שֶׁתָּבוֹב כִּי בְּרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי, שְׁגַם בְּחִינַת רַבִּים, אֵלוֹ

שְׁנִמְצָאִים בְּבְחִינַת רִשּׁוֹת הַרַבִּים, כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁶⁸
 עַל הַפְּסוּק⁶⁹ נַעֲשֶׂה לְשׁוֹן רַבִּים, כְּתוֹב וְהַרְוֵצָה לְטַעוֹת

יִטְעָה, הָיוּ עִמָּדִי, שְׁמֵתְאַחֲדִים בְּתַקְלִית הַהִתְאַחֲדוֹת.
 וְזֶהוּ שְׁכִי בְּרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי הוּא נְתִינַת טַעַם עַל פְּדָה

בְּשָׁלוֹם, שֶׁהַפְּדִיָּה בְּשָׁלוֹם הִיא דְּוָקָא עַל־יְדֵי־זָה שְׁגַם
 בְּחִינַת רַבִּים, לֹא רַק הַנִּצּוּצוֹת דְּקִדְשָׁה כִּי־אִם גַּם אֵלוֹ

שֶׁהֵם בְּבְחִינַת רַבִּים, הָיוּ עִמָּדִי. וְעַל־דֶּרֶךְ מֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ
 ז"ל⁷⁰ שְׁגַם אֲנָשֵׁי אֲבָשָׁלוֹם הַתְּפִלָּה עֲבוּר דְּוֹד.

וְהִגְהָה⁷¹ פְּדִיָּה זֹה הִיא עַל־יְדֵי הַעֲבוּדָה שֶׁל עֶסֶק הַתּוֹרָה,
 גְּמִילוֹת־חֲסָדִים וְתַפְלָה בְּצַבוּר. דְּעֲנִין הַעוֹסֵק

בַּתּוֹרָה הוּא פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים
 (לֹא כְּנִגְלָה דְּתוֹרָה שְׁנִתְלַבְּשָׁה בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע)⁷²,

הֵינּוּ שֶׁהַבִּירוּר שְׁעַל־יְדֵי פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה הוּא
 שְׁלֵא בְּדֶרֶךְ מִלְחָמָה כְּלָל

(גַּם לֹא כִּי־צִיאַת הַמֶּלֶךְ וְהַלִּיכָתוֹ לְמַקּוֹם הָאוֹיֵב)⁷³, לְכֹן, עַל־יְדֵי־זָה נַעֲשֶׂה הַפְּדִיָּה

בְּשָׁלוֹם, שְׁמֵתְבַטֵּל מְצִיאֹת הָאוֹיֵב. וְכֵן הוּא בְּגְמִילוֹת־
 חֲסָדִים, שְׁגְמִילוֹת־חֲסָדִים מִמְּשִׁיכָה מִפְּנִימִיּוֹת הַפְּתִיר

וְעַד לְבְּחִינַת מְלָכוֹת דְּמְלָכוֹת, כְּנ"ל. וְכֵן הוּא גַם בְּתַפְלָה
 בְּצַבוּר, שֶׁתַּפְלָה בְּצַבוּר הִיא כְּמוֹ הַתְּפִלָּה דְּעֲשָׂרַת יְמֵי

מִמְּשִׁיכָה מִפְּנִימִיּוֹת הַפְּתִיר וְעַד לְבְּחִינַת מְלָכוֹת דְּמְלָכוֹת,
 כְּנ"ל וְהַהִמְשָׁכָה הִיא כֹּל כֵּךְ נַעֲלִית שֶׁהַמִּנְגֵד מִתְבַּטֵּל כְּלִפְיָה. וְכֵן הוּא גַם

בְּתַפְלָה בְּצַבוּר, שֶׁתַּפְלָה בְּצַבוּר הִיא חֲשׁוּבָה וְנַעֲלִית כְּמוֹ
 הַתְּפִלָּה דְּעֲשָׂרַת יְמֵי תְּשׁוּבָה (אֲפִילוֹ בִּיחִיד), וְכִמְאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ

38 וַיְחָשׁוּב בְּטַעוֹת כִּאִילוֹ יֵשׁ שׁוֹתֵפִים נוֹסֵפִים בַּעֲשִׂיָּה, חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵאֵן הַחִידוּשׁ
 39 הוּא אֲפִילוֹ "רַבִּים", עֲנִין הַפְּיִירוֹד וְהַיְשׁוּת, הָיוּ עִמָּדִי, שְׁמֵתְאַחֲדִים

40 עִם הָאֲלוּקוֹת וְהַקְדוּשָׁה בְּתַקְלִית הַהִתְאַחֲדוֹת. וְזֶהוּ שְׁכִי בְּרַבִּים
 41 הָיוּ עִמָּדִי הוּא נְתִינַת טַעַם עַל פְּדָה בְּשָׁלוֹם, כְּמוֹבֵן מְדוּק לְשׁוֹן

46 לִכְּן הַתְּנַגְדוֹ לְדוֹד הַמֶּלֶךְ

47 וְהַצְטַרְפוֹ לְמִוְרָה שֶׁל אֲבָשָׁלוֹם

48 בְּדוֹד, בְּסוֹפּוֹ שֶׁל דְּבַר גַּם הֵם

49 הַתְּפִלָּה עֲבוּר דְּוֹד.

50 וְהִגְהָה⁷¹ פְּדִיָּה זֹה הַפְּדִיָּה

51 ב"שָׁלוֹם" שֶׁהִיא הַבִּירוּר הַנַּעֲלָה

52 בִּיּוֹתֵר (כְּמִבּוֹאֵר לְעֵל בְּאִרְיִכּוֹת)

53 הִיא עַל־יְדֵי הַעֲבוּדָה

54 עֲבוּרֵת הָאֲדָם הַרוּחָנִית שֶׁל

55 עֶסֶק הַתּוֹרָה, גְּמִילוֹת־

56 חֲסָדִים וְתַפְלָה בְּצַבוּר

57 וְעַתָּה מִיּוֹשְׁבַת הַשָּׂאֵלָה שֶׁנִּשְׁאֵלָה

58 בְּתַחֲלִית הַמֵּאמֵר מַה הַקֶּשֶׁר

59 הַמִּיּוֹחַד שֶׁל שְׁלוֹשַׁת הַדְּבָרִים

60 הַלָּלוּ ל"פְּדִיָּה בְּשָׁלוֹם". דְּעֲנִין

61 הַעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא

62 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא

63 בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים (לֹא

64 כְּנִגְלָה דְּתוֹרָה שְׁנִתְלַבְּשָׁה

65 בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע

66 כְּמִבּוֹאֵר בְּכַתְּבֵי הָאֲרִיז"ל וְנִתְבָּאֵר

67 בְּהַרְחִבָּה בְּסִפְרֵי הַתְּנִיָּא)⁷²,

68 הֵינּוּ שֶׁהַבִּירוּר שְׁעַל־יְדֵי

69 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה הוּא

70 שְׁלֵא בְּדֶרֶךְ מִלְחָמָה כְּלָל

71 (גַּם לֹא כִּי־צִיאַת הַמֶּלֶךְ

72 וְהַלִּיכָתוֹ לְמַקּוֹם

73 הָאוֹיֵב)⁷³, לְכֹן, עַל־יְדֵי־

74 זֶה נַעֲשֶׂה הַפְּדִיָּה

75 בְּשָׁלוֹם, שְׁמֵתְבַטֵּל

76 מְצִיאֹת הָאוֹיֵב לְגַמְרִי. וְכֵן

77 הוּא בְּגְמִילוֹת־חֲסָדִים,

78 שְׁגְמִילוֹת־חֲסָדִים

79 מִמְּשִׁיכָה מִפְּנִימִיּוֹת הַפְּתִיר וְעַד לְבְּחִינַת מְלָכוֹת דְּמְלָכוֹת,
 80 כְּנ"ל וְהַהִמְשָׁכָה הִיא כֹּל כֵּךְ נַעֲלִית שֶׁהַמִּנְגֵד מִתְבַּטֵּל כְּלִפְיָה. וְכֵן הוּא גַם

81 בְּתַפְלָה בְּצַבוּר, שֶׁתַּפְלָה בְּצַבוּר הִיא חֲשׁוּבָה וְנַעֲלִית כְּמוֹ
 82 הַתְּפִלָּה דְּעֲשָׂרַת יְמֵי תְּשׁוּבָה (אֲפִילוֹ בִּיחִיד), וְכִמְאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ

(67) ראה בכ"ז לעיל סעיפים ח. ט. יא. (68) ב"ר פ"ח, ח. (69) בראשית א, כו. (70) ירושלמי סוטה פ"א ה"ח. (71) ראה גם ד"ה פדה בשלום העת"ר בסופו (המשך תער"ב ח"ב ע' תשעה). (72) ראה בארוכה תניא אגה"ק סכ"ו. (73) כנ"ל סוף ס"ח. ויתירה מזה, ראה לעיל ס"ב בענין ירידת גשמים ע"י אמירת דרוש בפנימיות התורה, שלא הי' צריך לציווי.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 וְ"לִ74 עַל הַפְּסוּקִים 75 דְּרָשׁוּ הַיְוָי בְּהַמְצָאוֹ, כָּאֵן לְיַחֲדִיד כָּאֵן
 2 לְצַבּוּר, הַגְּמָרָא שׁוֹאֵלֶת שְׁלֵכָאוּרָה יֵשׁ סְתוּרָה בֵּין שְׁנֵי פְסוּקִים. כְּתוּב אַחַד
 3 אוֹמֵר שֶׁה' אֱלוֹקֵינוּ עוֹנֵה "בְּכֹל
 4 קְרָאנוּ אֱלֹיִם", הֵינּוּ תְּמִיד, וְכְתוּב 1
 5 אַחַד אוֹמֵר "דְּרָשׁוּ ה' בְּהִימְצָאוֹ"
 6 הֵינּוּ דוּקָא בּוֹמֵן מִיּוּחַד. 2
 7 וְהַגְּמָרָא עוֹנֵה שְׁלֵיחִיד ה' עוֹנֵה
 8 דוּקָא בּוֹמֵן מִיּוּחַד, בַּעֲשֵׂרֵת יָמֵי
 9 תְּשׁוּבָה, וְלִצִּיבוּר ה' עוֹנֵה תְּמִיד 5
 10 וְתַפְּלָה בְּצַבּוּר הוּא 6
 11 הַמְּשַׁכְּת פְּנִימִיּוֹת הַכֶּתֶר. 7
 12 וְעַל-פִּי-זֶה תוֹכֵן הַשְּׂיִכּוֹת 8
 13 דְּפָדָה בְּשָׁלוֹם גּוֹ' לִפִּי 9
 14 הַמְּשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הַדְּבָרִים 10
 15 לְגַאֲלַת רַבְּנֵי הַזְּקֵן מִמַּסְסוֹ 11
 16 שְׁעֲנִינָה הוּא הַפְּצַת 12
 17 הַמְּעִינּוֹת חוּצָה, כִּי עַד 13
 18 הַמַּסְסוֹר הִיָּה קְטְרוּג עַל הַפְּצַת 14
 19 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, מַעֲיִנּוֹת 15
 20 הַחֲסִידוֹת, בְּאוֹפֵן כֹּל כִּךְ רַחֲב. 16
 21 וּבַגְּאוּלָּה מִהַמַּסְסוֹר בְּטַל הַקְּטְרוּג 17
 22 דְּעֲנִין הַפְּצַת הַמְּעִינּוֹת 18
 23 חוּצָה הוּא שְׁגָם בְּכַחֲנִית 19
 24 מְלָכוֹת שְׁבַמְלָכוֹת כְּמוֹ 20
 25 שְׁהִיא בְּכַחֲנִית חוּצָה כְּפִי 21
 26 שֶׁהִיא יוֹרֶדֶת לַמַּטָּה לַעוֹלָמוֹת
 27 הַתַּחְתּוֹנִים יוֹמְשֵׁן לְשֵׁם הַמְּעִינּוֹת, לֹא רַק הַמַּיִם חַיִּים
 28 הַנְּמָשְׁכִים מִהַמְּעִינּוֹת אֱלָא אִפִּילוֹ הַמְּעִינּוֹת עֲצָמָם, הַמְּקוֹרוֹת
 29 שֶׁל הַמַּיִם הַחַיִּים הַרוּחָנִיִּים שֶׁהִיא הַמְּשַׁכְּת פְּנִימִיּוֹת הַכֶּתֶר (מַעֲנִינּוֹת)
 30 לְבַחֲנִית מְלָכוֹת שְׁבַמְלָכוֹת כּוּ' (חוּצָה). וְזֶהוּ הַטַּעַם לְכַךְ
 31 שְׁעַל-יָדֵי הַפְּצַת
 32 הַמְּעִינּוֹת חוּצָה יִהְיֶה
 33 אֲתֵי מַר דָּא מְלָכָא
 34 מְשִׁיחָא יָבוֹא אַדְוָן זֶה מֶלֶךְ
 35 הַמְּשִׁיחַ (כְּאַגְרַת הַקֶּדֶשׁ
 36 הַיְדוּעָה דְּהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב
 37 נִשְׁמָתוֹ-עֲדָן 76 בַּה מַסְפַּר עַל
 38 עֲלִיית הַנְּשִׁמָּה שֶׁעָשָׂה לְהִיכֹלוֹ
 39 שֶׁל מְשִׁיחַ וְעַל שְׁאֵלְתוֹ מִתִּי יָבוֹא
 40 אַדְוָנִי, עֵנָה לוֹ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ –
 41 "לְכַשְׁפּוֹצוֹ מַעֲיִנּוֹתֶיךָ חוּצָה",
 42 כִּי הַפְּצַת הַמְּעִינּוֹת חוּצָה
 43 הוּא עֲנִין הַמְּשַׁכְּת
 44 פְּנִימִיּוֹת הַכֶּתֶר לְבַחֲנִית
 45 מְלָכוֹת שְׁבַמְלָכוֹת, כְּנִ"ל
 46 וְהָרִי זֶהוּ עֲנִין הַגְּאוּלָּה
 47 הַשְּׁלִימָה. וְהוּא כְּמוֹ
 48 הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה
 49 וּבַגְּמִילוֹת-חֲסָדִים
 50 וּמִתְפַּלֵּל עִם הַצַּבּוּר,
 51 אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה פְּדָאנִי
 52 לִי וּלְכַנִּי מִבֵּין הָאֲמוֹת,
 53 עֲנִין שִׁיחָה בְּשִׁלְמוֹת בַּגְּאוּלָּה
 54 הַשְּׁלִימָה אֲשֶׁר אֶז יִהְיֶה
 55 וְאֵת רּוּחַ הַטְּמָאָה אֲעַבִּיר מִן הָאֲרֶז 77, וְהִנֵּה הַיְוָי לְמַלְךְ
 56 עַל כָּל הָאֲרֶז בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה הַיְוָי אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד 78.